

BASINDAKİ BİLGİLER IŞIĞINDA

İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİMİZDEN

FAKİHE ÖYMEN

HAYATI, MECLİS'TEKİ ÇALIŞMALARI

Doç. Dr. Selman YAŞAR

ISBN 978-605-68667-9-1

İKSAD
Publishing House

**BASINDAKİ BİLGİLER IŞIĞINDA
İLK KADIN
MİLLETVEKİLLERİMİZDEN
FAKİHE ÖYMEN
HAYATI, MECLİS'TEKİ ÇALIŞMALARI**

Doç. Dr. Selman YAŞAR

Ankara 2018

Bu kitabın tüm hakları İKSAD'a aittir. İzinsiz kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.
Kitapta bulunan eserlerin yasal ve etik sorumluluğu yazara aittir.

IKSAD PUBLICATIONS – 2018

ÖNSÖZ

Büyük önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde gerçekleştirilen Milli Mücadele sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti sağlam temeller üzerine inşa edilmiştir. Devrimlerin hayata geçirilmesiyle Türk kadınına yüz yıllardır ihmale uğrayan hakları verilmeye başlanmıştır. 1934 yılında Atatürk tarafından Türk kadınına milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. Böylece, Türk kadını artık siyasi hayatta yetkin kılınmıştır. Bu süreçte 1935 yılında yapılan seçimlerde Türk kadını ilk kez oy kullanmış ve seçimlere aday olarak katılmıştır. Bu seçimler sonrasında 17 Türk kadını TBMM’nde yer almıştır. Türkiye’nin bu ilk Türk kadın milletvekillerinden biri de Fakihe Öymen’dir.

Çalışmamızda V. ve VI. Dönemde İstanbul, VII. Dönemde Ankara milletvekili olarak görev yapan Fakihe Öymen’in hayatı, milletvekilliği ve TBMM’nde yaptığı çalışmaları detaylı olarak incelemeye çalıştık. Daha önce kadın milletvekilleri ile ilgili çalışmalar yapılmışsa da Fakihe Öymen ve TBMM’ndeki çalışmalarıyla ilgili müstakil herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu nedenle eserimiz bu alandaki boşluğu doldurma amacı gütmektedir.

Çalışmamızda Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi’nde ve TBMM Arşivi’nde bulunan arşiv

belgelerinden, TBMM Zabıt Ceridelerinden, dönemin basını ve birinci el kaynaklarından yararlandık. Çalışmamızı yaparken bazı bilgi ve resimleri ilgili internet kaynaklarından temin ettik. Gereken yerlerde dipnotlarda açıklamalarda bulunduk.

Eserimiz giriş dâhil olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında, Atatürk'ün Türk kadınına verdiği önem ve değer açıklanmış, Türk kadınının hak ettiği yere gelebilmesi için Cumhuriyet döneminde Atatürk tarafından verilen haklar belirtilmiştir.

Birinci bölümde, Türk kadınına milletvekili seçme ve seçilme hakkı verildikten sonra 1935 yılında yapılan seçimlerde TBMM'ne giren 18 kadın milletvekilinden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde basındaki bilgiler ışığında Türk kadınına milletvekili seçme ve seçilme hakkının verilmesi, ülkedeki yankıları, 1935 seçimlerine hazırlık, seçimlerin yapılması ve seçimler sonrasında kadın milletvekillerininin TBMM'nde görev almasıyer almıştır.

Kitabın üçüncü bölümünde ise Fakihe Öymen'in hayatı, ailesi ve gençliği, yetiştiği çevre, öğrenimi ve payeleri,yaptığı devlet hizmetlerinden bahsedilmiştir.

Dördüncü bölümde Fakihe Öymen'in milletvekili adaylığı, seçilmesi ve sonrasında TBMM'nde yaptığı çalışmalardan bahsedilmiştir.

Çalışmamız süresince yardımlarını esirgemeyen, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi çalışanlarına, İksad Başkanı Mustafa Latif EMEK'e, Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ndeki meslektaşlarımıza ve çalışmamız süresince maddi ve manevi her türlü desteği esirgemeyen eşime teşekkürü bir borç bilirim.

Ocak 2018, Batı Raman, Batman.

Doç. Dr. Selman YAŞAR

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
s.	Sayfa
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBMMZC	Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
KISALTMALAR.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
GİRİŞ.....	1
I.BÖLÜM: İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİ.....	4
II. BÖLÜM: BASINDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİ VE FAKİHE ÖYMEN.....	9
III. BÖLÜM: FAKİHE ÖYMEN'İN HAYATI.....	39
IV. BÖLÜM: MİLLETVEKİLLİĞİ VE YAPTIĞI ÇALIŞMALAR.....	47
KAYNAKLAR.....	90
EKLER.....	99
DİZİN	127

GİRİŞ

Osmanlı İmparatorluğu'nda, Meşrutiyet döneminde başlayan kadının temsili sorunu Türkiye Cumhuriyeti'ne de taşınmış önemli bir sorundu. Cumhuriyet döneminde kadınlar partileşerek meclis çatısı altında veya meclisin dışında siyasette söz sahibi olmak istemişlerdir. 15 Haziran 1923'te “Kadınlar Halk Fırkası” adıyla bir parti kurmuşlardır. Bu sırada henüz ilk siyasi oluşum olan Cumhuriyet Halk Fırkası ortaya çıkmamıştı. Bu nedenle kadınlar, Cumhuriyet Halk Fırkası'ndan daha iki ay önce kendi partilerini kurmuşlardı. Kadınları sosyal ve siyasal haklara sahip bir konuma getirmek amacıyla 1924 yılında “Türk Kadınlar Birliği” adı altında bir dernek kurulmuştur. Türk Kadınlar Birliği daha sonra 1935 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi ile derneğin amacına ulaştığını söyleyip kendi kendini feshetmiştir.

Kadınlar sırasıyla 1930 yılında belediye seçimlerine, 1933'te Muhtarlık seçimlerine ve 1934'te de milletvekili seçimlerine katılma hakkı elde etmişlerdir.¹

1934 yılından önce yürürlükte bulunan anayasalarda ve seçim kanunlarında kadınlara yer verilmemekte, tüm düzenlemeler erkek nüfusuna göre yapılmaktaydı. 1924

---

¹ Nevzat Erdoğan, “Muş'un İlk Kadın Milletvekili, Nermin Neftçi (1924-2003)”, **Anemon, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:3, Sayı:1, Haziran 2015, s.11.

Anayasası'nın ilk halinde “*on sekiz yaşını ikmal eden her erkek Türk, mebusan intihabına iştirak etmek hakkını haizdir*” hükmü yer alıyordu. Türk demokrasisinin en büyük eksiklerinden olan kadınların siyasal hakları 1930 yılından itibaren tanınmaya başlamıştır. Bu kapsamda 3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 20. maddesi ile kadınlara belediye seçimlerinde, belediye meclisine üye seçme ve seçilme hakkı 26 Ekim 1933 tarihinde, 442 sayılı Köy Kanununda yapılan değişiklikle de muhtarlık seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. 1934 yılında 1924 Anayasası'nın 10 ve 11. maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Anayasası'nın 10. maddesinde yapılan değişiklikle “*Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçmek hakkını haizdir*” ve Anayasanın 11. maddesinde yapılan değişiklikle de “*Otuz yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçilebilir*” ifadeleri yer almıştır. Ayrıca İntihab-ı Mebusan Kanunu'nda geçen “*zükur(erkek)*” ibareleri kaldırılarak yerine “*kadın-erkek*” ifadeleri konulmuştur. Böylece yapılan anayasa ve seçim kanunu değişiklikleriyle çoğulculuğun olmazsa olmazı olan siyasi haklarda kadın-erkek eşitliği sağlanmıştır.²

Kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanıyan ve Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda değişiklik öngören teklif, Malatya milletvekili İsmet İnönü ve 191 milletvekilinin teklifi ile 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilmiştir. 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan milletvekili genel

---

² Sibel Küçükkülahlı, Fatih Özçelik, “VI. Dönem TBMM'nin Toplanması ve Genel Yapısının Analizi”, **History Studies**, Volume:6, Issue:6, Aralık 2014, s.167

seçimlerinde TBMM'ne girmeye hak kazanan 17 kadın milletvekili, 1 Mart 1935'te Parlamento'nun ilk toplantısında yerlerini almışlardır.³ 1936'da boşalan milletvekillikleri için yapılan ara seçimde Hatice Özgener Çankırı'dan milletvekili seçilmiş, böylece Meclis'teki kadın milletvekili sayısı 18 olmuştur.⁴

---

³ Erdoğan, **a.g.m.**, s.11.

⁴ **Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara, 2012, s.X.

I.BÖLÜM: İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİ

1924 Anayasasına göre sadece erkekler seçme ve seçilebilme hakkına sahip olduğundan, 1923, 1927 ve 1931 seçimlerine sadece erkekler katılmışlardır. Ancak, 5 Aralık 1934'te kabul edilen bir yasa ile kadınlara seçme ve seçilebilme hakkı verilmiştir. Aynı yasa ile seçmen yaşı 18'den 22'ye çıkarılmış, 40.000 kişiye bir mebus seçilebilmesi esası da getirilmiştir.

Ülkemizde ilk kez Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1930 yılında kadınların belediye seçimlerine katılımları sağlanmıştır. Ancak gerçek anlamda, Anayasa'da yapılan düzenleme ile birlikte, 1934 yılında seçme ve seçilebilme hakkına sahip olan kadınlar, ilk kez 1935 seçimlerine katılmışlar ve TBMM'nin 5. döneminde 18 kadın parlamenter ile Meclis'te temsil edilmişlerdir. 1935 yılı seçim sonuçlarına göre, Meclis'e 17 kadın milletvekili girmiştir.⁵

Atatürk'ün, Türk kadınına milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınması üzerine bir notunda şunları yazmıştır:

“... Bu karar, Türk kadınına sosyal ve siyasî hayatta bütün milletlerin üstündeyerek vermiştir. Çarşaf içinde, peçe altında ve kafes arkasındaki Türk

---

⁵**Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara, 2012, s.X.

kadınıartık tarihlerde aramak lâzım gelecektir. Türk kadını evdeki uygar yerinisalâhiyetle almış, iş hayatının her safhasında başarılar göstermiştir. Siyasihayatta Belediye seçimlerinde tecrübesini yapan Türk kadını, bu sefer demilletvekili seçme ve seçilme suretiyle haklarının en büyüğünü elde etmişbulunuyor. Uygar memleketlerin birçoğunda kadından esirgenen bu hak, bugün Türk kadınının elindedir ve onu salâhiyet ve liyakatle kullanacaktır. Bu notla en mühim inkulâplardan birini anmış oluyoruz.”⁶

8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçim ve 1936 yılındaki ara seçimleseçilen bu milletvekilleri ve seçildikleri yerler şunlardır:⁷

İLİ	ADI SOYADI
Afyonkarahisar	Mebrure Gönenç
Ankara	(Hatı) Satı Çırpanoğlu
Antalya	Türkan Baştuğ (Örs)
Balıkesir	(Ayşe)Sabiha Gökçül(Erbay)
Bursa	(Ayşe) Şekibe İnsel

⁶⁶ “Türkiye’de Kadına Seçme ve Seçilme Hakkının Tanınması”, **Mimoza**, Aralık 2016, Sayı:5, s.18.

⁷ Mehtap Yeşilorman, “A Study On Women In Turkish Political Life And The Turkish Women Parliaments”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:20. Sayı:2, Elazığ, 2010, s.292.

Çankırı	Hatice Özgener(1936 ara seçimi)
Diyarbakır	(Hafize) Huriye Baha Öviz
Edirne	Fatma (Şakir) Memik
Erzurum	Nakiye Elgün
İstanbul	Fakihe Öymen
İzmir	Benal Nevzat (İştar) Arıman
Kayseri	Ferruh (Ferruha) Güpgüp
Konya	Bahire Bediz Morova (Aydilek)
Malatya	Mihri (İffet) Pektaş
Samsun	(Ayşe) Meliha Ulaş (Ekeman)
Seyhan	Esmâ Nayman
Sivas	(Hatice) Sabiha Görkey
Trabzon	Ayşe Seniha Hızal

1935 yılında yapılmış olan milletvekili seçimlerinde 382 erkeğin yanında 18 kadın milletvekili TBMM'ne seçilmiştir. Böylece TBMM'ndeki milletvekillerinin %4,6'sı kadın idi. Türkiye'de 1935-1991 arasında TBMM'ne 125 kadın girebilmiştir.

Yerel seçimlerde ilk defa olarak 1950 yılında Mersin'de aday olan Müfide İlhan, 26 erkek ve 2 kadın

üye arasından ilk defa olarak belediye başkanı seçilmiştir.⁸

Ancak, kadınların seçme ve seçilme hakkını elde etmesi, onların rahatça siyasete katılmalarını sağlamamıştır. Bu nedenle, kadın milletvekillerinin sayısı kadın nüfusa oranla çok artmamıştır. İlk üç dönemin özelliği, henüz Türkiye'nin tek partili bir rejimle yönetilmesi ve milletvekili seçimlerinin iki dereceli olarak yapılmasıdır. Son iki dönemde ise kadın adaylar lehine başta kadın dernekleri olmak üzere, kamuoyunun baskısı büyük olmuştur. Böylece, 1935'te yüzde 4.5 olan kadın temsili 2007'de yüzde 9 ve 2011'de yüzde 14'e yükselmiştir.⁹

İlk kadın milletvekilleri özellikle seçilmiş, vasıfları yüksek kişilerdi. Modernleşen Türkiye'nin bir parçası olan bu kadın milletvekilleri bizzat Atatürk tarafından aday gösterilmişlerdi. Kadın milletvekillerinin genel özellikleri değerlendirildiğinde genel itibarıyla eğitim seviyelerinin yüksek olduğu görülmektedir.

---

⁸ Oktay Çanaklı, "Atatürk ve Kadın Hakları", **Kalem**, Sayı:161, Kasım 2013, s.5.

⁹ Ömer Faruk Gençkaya, "Kadın Milletvekillerinin Yasama ve Denetim Faaliyetleri ve Roller (1935-2007)", **Yasama**, Sayı:18, s.10.

Çoğunluğu meslek olarak öğretmen olan kadın milletvekillerin çoğu yabancı dil bilmekteydi.¹⁰

Milletvekili seçilen kadınların bazıları,kendi iradelerinden ziyade Atatürk'ün isteği ile seçilmişlerdir ve yine O'nun tercihi üzerine Meclis'e girmişler, bazıları ise seçilmelerini sürpriz olarak karşılamışlardır. Ayrıca kadınların çoğunluğunun kendilerini milletin temsilcileri olarak görürken, çok azı ise, kadınların temsilcileri olduklarını ifade etmişlerdir.¹¹

---

¹⁰Nasrullah Uzman, “Cumhuriyet Türkiye’sinin İlk Kadın Milletvekilleri: Biografileri, Genel Özellikleri ve TBMM’ndeki Faaliyetleri”, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü II.Genç Bilim Adamları Sempozyumu Bildiriler 17-18-20 Mayıs 2010**, s.66-69.

¹¹ Ayten Sezer, “Türkiye’deki İlk Kadın Milletvekilleri ve Meclis’teki Çalışmaları”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Türkiye Cumhuriyeti’nin 75.Yılı Özel Sayısı, Cilt: XIV, Sayı:42, AKDYYK, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Kasım 1998, s.901,902.

II. BÖLÜM: BASINDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİ VE FAKİHE ÖYMEN

5 Aralık 1934 tarihinde kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmesi dönemin gazetelerinde birinci haber olarak yer almıştır. Cumhuriyet gazetesi, “Türk Kadını Haklarının En Büyüğünü Aldı” başlığıyla verdiği haberde, seçim kanunundaki erkek ibaresinin kadın, erkek şeklinde düzeltildiğini bildirmiştir. Gazete ayrıca Türk kadınının 1923 ve 1934’teki durumunu yansıtan bir resim yayımlamıştır. Resimde 1923’te evde oturan kadın, 1934’te TBMM’nde kürsüde konuşma yaparken tasvir edilmiştir. Ayrıca “Türk Kadınlığı Sevinç İçinde” başlıklı diğer bir haberde ise kadınlara seçim hakkı verilmesinin ülkede büyük memnuniyet uyandırdığı ve Ankara’da bir toplantı yapılacağı, ayrıca TBMM’ne birçok yerden telgraf gönderildiği belirtilmiştir. Bir başka haberde ise TBMM’nde bazı milletvekillerinin Türk kadınına asker olma hakkı da verilmesine dair görüşlerine yer verilmiştir.¹²

7 Birincikanun 1934 tarihli Cumhuriyet gazetesinde “Türk Kadınının Sevinci” başlıklı haberde kadınlara milletvekili seçilme hakkının verilmesi

---

¹²Cumhuriyet, 6 Birincikanun 1934:1,3.

nedeniyle Ankara’da Halkevi’nde yapılan toplantı hakkında bilgi verilmiştir.¹³

Cumhuriyet gazetesinin “Seçim Hazırlığı Arttı” başlığıyla verdiği haberde yeni seçim faaliyetinin başladığı ve seçimlerde aday olabilecek kadınlar arasında Makbule, Afet, Makbule Naci ve Nakiye hanımların bulunduğunu belirtmiştir. Aynı haberin devamında Türk kadınlara milletvekili seçilme hakkı verilmesi dolayısıyla ülkenin her tarafında bayram yapıldığı, Atatürk’e ve TBMM’ne ülkenin her tarafından telgraflar gönderildiği belirtilmiştir.¹⁴

Aynı gazetenin 10 Birincikanun 1934 tarihli nüshasında “Atatürk’ün Büyük Gönenci” başlıklı haberde Atatürk’ün kendisine gönderilen telgraflara verdiği cevap yer almıştır. Atatürk, bu cevabında şöyle demiştir:

“Erdemli kadınlarımızın saylav seçimine girmelerinden dolayı ülkenin bütün kurumlarından, yer yer toplantılardan telyazıları aldım. Gösterilen duygulardan gönencim büyüktür. Türk kadınlığının yeni girdiği siyasal alanda da değerli işler başarmasını dilerim.”¹⁵

Atatürk, Türk kadınlar Birliği’nin kendisine gönderdiği tebrik telgrafına da şöyle cevap vermiştir:

---

¹³ **Cumhuriyet**, 7 Birincikanun 1934:1,6.

¹⁴ **Cumhuriyet**, 9 Birincikanun 1934:1,4.

¹⁵ **Cumhuriyet**, 10 Birincikanun 1934:1

“Latife Bekir Işık

Türk Kadınlar Birliği

Erdemli Türk kadınlığının yeni çalışma yolunda kendine düşen büyük işi güvenle başaracağına kuşku yoktur.

Reisicumhur Atatürk”¹⁶

İstanbul’da yapılan kutlamalar Cumhuriyet gazetesinde “Kadınlığın Kutlu Sesi!” başlığıyla verilmiştir. Beyazıt ve Taksim meydanında yapılan mitingde Türk Kadınlar Birliği’nden Saadet Rifat, İffet Halim Oruz ve Nakiye Elgün birer konuşma yapmışlardır. O sırada şehir meclisi üyesi olan Elgün yaptığı konuşmada şunları söylemiştir:

“Kardeşlerim!

İki günden beri gönüllerimizi tutuşturan sevinçlerimizi daha büyüklere bildirmek şerefini sizden almak için buraya çıktım. Ben bu meydanın çok kara günlerini gördüm.

O kara günlerle bugünü karşılaştırarak bizi her tehlikeden kurtardıktan sonra bu hale kadar yükseltenlere nasıl borcumuzu ödeyebiliriz.

Bugün bütün dünyaya karşı Türk evlâdını tertemiz ortaya çıkaran, Türk kadınına bütün haklarını veren Ulu

---

¹⁶Cumhuriyet, 8 Birincikanun 1934:1

Önderimiz Atatürk'e şükranlarımızı bildirir telgraflar çekeceğim; müsaade verir misiniz?"¹⁷

İstanbul ve Ankara'nın yanısıra ülkenin bir çok şehrinde de kadınlara milletvekili seçilme hakkının verilmesi törenlerle kutlanmıştır.¹⁸ İzmir'de Urla'dan gelen kadınlar Cumhuriyet Meydanı'nda şenlikler yapmışlar ve Atatürk Anıtı'na çelenk koymuşlardır. Daha sonra Karşıyaka'ya geçen kadınlar Zübeyde Hanım'ın mezarını ziyaret ederek çelenk bırakmışlardır.¹⁹

Seçim hazırlıkları sürerken gazetelerde muhtemel kadın adaylarla ilgili tahminler yayınlanmaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesinin 24 Birincikanun 1934 tarihli sayısında bu isimler arasında Aydın'ın Çine kazasından Türkiye'nin ilk kadın muhtarı seçilen Gül Hanım, İzmir'den Benal Nevzad Hanım, Bursa'da okul müdürü Zehra Hanım ile İstanbul'da Nakiye Hanım'ın olduğu haberi verilmiştir.²⁰

Adaylık sürecinin başlamasıyla Türk kadınları seçimlerde aday olmak için yoğun talep göstermişler,²¹ partiye üye olmaya başlamışlardır.²²

---

¹⁷ **Cumhuriyet**, 8 Birincikanun 1934:1,6

¹⁸ **Cumhuriyet**, 8 Birincikanun 1934:1; **Cumhuriyet**, 5 İkincikanun 1935:5; **Cumhuriyet**, 13 İkincikanun 1935:5; **Cumhuriyet**, 17 İkincikanun 1935:6.

¹⁹ **Cumhuriyet**, 22 Birincikanun 1934:1.

²⁰ **Cumhuriyet**, 24 Birincikanun 1934:1,6.

²¹ **Cumhuriyet**, 10 Birincikanun 1934:3.

²² **Cumhuriyet**, 14 Birincikanun 1934:2.

Türk kadınları milletvekilliğinin yanı sıra hak elde ettiği diğer alanlarda da yer almaya başlamıştır. Türk kadınlarına ihtiyar heyetleri seçimlerinde oy verme hakkı tanıldıktan sonra Aydın'ın Çine Kazası'na bağlı Karpuzlu nahiyesinin merkezi olan Demircidere köyünde Gül Hanım ilk kadın muhtar olarak seçilmiştir.²³ Türkiye'de ilk kez Belediye Başkan Yardımcısı Zehra hanım olmuştur. Daha önce Belediye Meclisi'ne Daimi Encümen azası olarak seçilen Zehra hanım Bursa Belediye Başkan yardımcılığına getirilmiştir.²⁴

Bu süreçte, İstanbul şehir meclisine 5 kadın üye seçilmiştir.²⁵ Konya belediye meclisi azalığına Nuriye Cemal ve Nazime Kâzım hanımlar seçilmişlerdir.²⁶ Kastamonu Şehir Meclisi'ne ilk kadın üye olarak İnebolu'lu Havva Hanım seçilmiştir.²⁷ Gümüşhane Şehir Meclisi'ne Nuriye Okaya,²⁸ Muğla Şehir Meclisi üyeliğine Makbule Hanım ve Fethiye Hanım,²⁹ Aydın Şehir Meclisi üyeliğine Aydın'dan Ayşe Hanım, Bozdoğan'dan Behice Alkan hanım,³⁰ Bolu Şehir Meclisi

---

²³ **Cumhuriyet**, 15 Teşrinisani 1933:5.

²⁴ **Cumhuriyet**, 12 Teşrinisani 1934:2.

²⁵ **Cumhuriyet**, 27 Teşrinievvel 1934:1,6.

²⁶ **Cumhuriyet**, 27 Teşrinievvel 1934:6.

²⁷ **Cumhuriyet**, 23 Şubat 1935:2.

²⁸ **Cumhuriyet**, 3 Mart 1935:6.

²⁹ **Cumhuriyet**, 7 Nisan 1935:5.

³⁰ **Milliyet**, 12 Şubat 1935:5.

üyeliğine Münire Reşat Aker, Konya Şehir Meclisi üyeliğine ise Belkıs Sami seçilmişlerdir.³¹

Kadınların siyasi hayatın yanı sıra sosyal hayatta da erkeklerle eşit haklara sahip olması sonucunda kadınlar erkeklerin yaptıkları işleri de yapmaya başlamışlardır. Hatta bu amaçla çalışan Kadınlar Birliği'ne bu konuda erkekler tarafından şikayetler iletilmiştir. Bu şikayetler de kadınların erkeklerin ekmeklerini ellerinden aldıkları ve kadın-erkek eşitliği meselesini bu kadar ileri götürmenin doğru olmadığı dile getirilmiştir.³²

Kadınlar Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet idaresinde sadece siyasi haklara kavuşmamışlar, toplumun her alanında erkeklerle beraber görev yapmaya başlamışlardır. Bu kadınlardan biri de öğretmen Vahide Hanım'dır. Mesleğinin yanında Galatasaray Spor Klübü'nde üyelik yapmış olan Vahide Hanım, İnegöl İdman Yurdu'nda başkanlığa seçilmiştir. Böylece Türkiye'nin spor tarihinde ilk kadın başkanı olmuştur³³

Türkiye'nin ilk kadın milletvekillerinden olan Seniha Hızal da birçok okulda öğretmenlik ve müdürlük

---

³¹**Son Posta**, 23 Şubat 1935:4.

³²**Cumhuriyet**, 25 Haziran 1934:2.

³³**Cumhuriyet**, 30 İkcincikanun 1935:6.

yapmıştır. Aynı zamanda Türkiye'nin ilk kadın Milli Eğitim Müfettişi olmuştur.³⁴

Türk kadınları seçimlere oldukça büyük bir ilgi göstermişlerdir. Gazetelerde de kadınların seçimlere katılımıyla ilgili haberler yayınlanmıştır.³⁵ Bu haberlerin birinde Cumhuriyet gazetesinin 31 Birincikanun 1934 tarihli sayısında milletvekilliği adaylığı için İzmir kadınlarının diğer illere oranla daha çok adaylık başvurusunda bulunarak rekor kırdıkları belirtilmiştir.³⁶

Seçim süreci başladıktan sonra gazetelerde yeni mecliste yer alacak kadın milletvekillerinin sayısı ile ilgili tahminler de yayınlanmaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesinin 24 ikincikanun 1935 sayılı nüshasında bu sayının 15-20 dolayında olacağı tahmini yer almıştır.³⁷

Cemal Kutay, kadın milletvekilleriyle ilgili olarak şunları söylemiştir:

“Türk kadınına seçme/seçilme hakkı veren Anayasa değişikliği 5 Aralık 1934'de kabul edilmiş, 1935'de yapılan seçimlerde onsekiz kadın milletvekili parlamentoda yerini almıştı: Mevrure Gönenç (Afyonkarahisar) Hatı Çırpan (Ankara) Türkan Örs (Antalya), Sabiha Gökçül (Balıkesir), Şekibe İnel (Bursa) Hatice Özgener (Çankırı), Huriye Önez

---

³⁴ **Cumhuriyet**, 31 İkincikanun 1935:1.

³⁵ **Cumhuriyet**, 7 Teşrinievvel 1934:3.

³⁶ **Cumhuriyet**, 31 Birincikanun 1934:2.

³⁷ **Cumhuriyet**, 24 İkincikanun 1935:3.

(Diyarbakır), Dr.Fatma Memik (Edirne) Nakiye Elgün (Erzurum), Fakihe Öymen (İstanbul) Benal Arıman (İzmir), Ferruh Gübgüb (Kayseri) İstisnasız hepsini tanıdım.

Metin içinde okuduğunuz karşı koyma olmasaydı bu sayı KIRK olacaktı: Atatürk'ün, parlamanter hayat üzerinde fikir sahibi olması ile başlamış gayesi, o günlerde 400 sandalyeli parlamentoya 60 kadın milletvekili almaktı. Bu sayı, karşı çıkımlar üzerine kırkda kararlaşmış, fakat daha sonra aynı tereddüdlerle bir oldu/bitti halinde onsekizde gerçekleşmişti...

Bir örnek vermek istiyorum: Ankara'dan milletvekili seçilen Karamehmet kızı Hatı Çırpan, o günlerde bilhassa köylerde nadir olan muhtarlardan biriydi. Muhtarı olduğu Kazanköy, Çankaya'ya yakındı. Atatürk kendisini bir gezinti sırasında tanımişti. Asıl ismi Satı'ydı. Yüzhatları, Hitit (Eti Hatı) fresk ve rölyeflerindeki çehrelere çok benziyordu. ATA kendisine HATI adını verdi. Köy yaşantısı ve köy kadının tüm özelliklerine sahipti. Milletvekilliğinde en sık kürsüye çıkanlar arasındaydı. Birgün gündem dışı söz aldı ve dediği:

"-Arkadaşlar ... Bizim Cumhuriyetimizin sınırları çocuklarımızın okudukları kitaplarda da var. Şehirlerimizin haritalarında da belediye sınırları ile köy sınırları ayrılmış gösterilir. Akköprü'yü hepimiz biliriz.

Bu köprüünün girişi şehir, çıkışı köy sınıridir. Köprüünün bitimindeki topraklarda hayvanınızı atlatırsanız ağnam (sayım) vergisi vermezsiniz, çünkü burası belediye sınırı içindedir. Ama köprüünün bitiminde hayvanınızdan bu vergi alınır, çünkü köye geçmiş olursunuz. Küçük büyük baş hayvan köylünün temel geliridir. Ben çok seneler süt ürettim, sattım. Zor iştir. Kışın hayvana yiyecek bulunmaz. Yazdan ot kurutulur. Köylü nerede ot bulursa hayvanlarını oraya sürer. Gelin görünki bizim Kazanköylülerin otlaklarını Ankara Belediyesi şehir içi saymış. Ankaramız gelişiyor, büyüyor, seviniyoruz ama köylü hayvanlarını bu otlaklara saldı diye vergi istiyorlar? Şehirde oturana yok. Köyde oturana var. Hükümet bir dert olan bu hayvan vergisini kaldıracaksa köylü/ şehirlil ayırımı ne demek? Şehirlerde memurlar. zabitler, doktorlar. Hakimler, tüccarlar, esnaflar var. Köylerde sadece köylüler ve de birkaç dönüm tarlasıyla birkaç baş hayvanı...Belediye sınırlarına komşu köylerdeki hayvanlarla şehir içinde olanlar üzerinden bu vergi salmasını kaldırmanızı rica ediyorum. bir de önerge veriyorum. "

Ve olay, maliye ve içişleri komüsyonlarında ele alınır, yorumlanır, vergi kaldırılır, çünkü yanlış bir tatbiktir.

Dr.Fatma Memik'in sıtma savaşı üzerindeki bir araştırmasının sonucu olarak gezici mücadele ekipleri

kurulmuştu. Kadın milletvekillerinden herbirinin alanlarındaki hizmetleri yanında parlamentoya aile havası gelmişti.”³⁸

Bu sırada, gazetelerde kadın milletvekili adayların belirlenmesinde uygulanacak yöntemlere ilişkin yazılar yayınlanmaya başlamıştır. Buna göre kadın adaylar arasında yükseköğrenim gören, yabancı dil bilen ve yaşları 40’tan fazla olanlar tercih edilecekti. İstanbul’dan müracaat eden kadınların sayısı 50’den fazlaydı ve bunlar arasında doktor, öğretmen olanlarla, Kadınlar Birliği’nden bazı kadınlar ile Bedriye Hanım, Nezihe Muhiddin, Feride Rahmi, Safiye Hanım, Lâtime Bekir, ve İffet Halim de bulunmaktaydı.³⁹

Ayrıca gazetelerin seçim hazırlığıyla ilgili yazılarında da muhtemel adaylarla ilgili bilgiler verilmekteydi. Cumhuriyet gazetesinin 29 İkincikanun 1935 tarihli “Seçim Hazırlığı” başlığıyla verdiği haberde İstanbul Kız Lisesi Edebiyat öğretmeni Zaim Hanım’ın da adaylar arasında olduğu bildirilmiştir. Habere göre 20 yıldan beri öğretmen olarak görev yapan Zaim Hanım, birçok konferanslar vermiş ve makaleler yazmıştı.⁴⁰

Seçim sürecinde Cumhuriyet gazetesinde, kadınların milletvekili olmaları halinde neler

---

³⁸ Cemal Kutay, **Atatürk “Bugün” Olsaydı**, Cem Ofset Matbaacılık Sanayi A.Ş., s.192.

³⁹ **Cumhuriyet**, 28 İkincikanun 1935:2.

⁴⁰ **Cumhuriyet**, 29 İkincikanun 1935:2.

yapacaklarına dair yapılan anketler yeralmaya başlamıştır. Bu anketlerden 26 İkincikanun 1935 tarihli nüshada Nakiye Elgün’le milletvekili olursa yapacakları hakkında yapılan bir röportaja yer verilmiştir. “Kadın Saylav Olursa” başlıklı anketin alt başlığında Şehir meclisi üyesi Nakiye Hanımın “*kadın saylavın isteyeceği bir şey kalmadı ki. Ne hakkımız varsa verildi!*” sözlerine yer verilmiştir.⁴¹

Birçok lisede öğretmenlik, müdürlük yapan, Yeni Türkiye Mektebi sahibi ve müdürü olan ve aynı zamanda Türkiye’nin ilk kadın Milli Eğitim Müfettişi olan Seniha Nafiz Hızal da Cumhuriyet gazetesinin kadın saylav olursa başlıklı anketinde sorulan sorulara cevap vermiştir.⁴²

Milletvekili seçimlerinde aday olanların listeleri 4 Şubat 1935 tarihinde ilan edilmiştir. Cumhuriyet gazetesinin 5 Şubat tarihli sayısında “Fırka Saylav Namzedleri Listesi Dün Neşredildi” başlıklı haberde adaylardan 17 tanesinin kadın olduğu bildirilmiştir. Haberde, milletvekili adaylarından bazılarının resmi de yayınlanmış ve bu resimde kadın adaylardan Antalya adayı Türkan Baştuğ, Malatya adayı Mihri Pektaş, Trabzon adayı Seniha Hızal, İzmir adayı Benal Nevzat ve Erzurum milletvekili adayı Nakiye Elgün yer almıştır.

---

⁴¹ **Cumhuriyet**, 26 İkincikanun 1935:1,6.

⁴² **Cumhuriyet**, 31 İkincikanun 1935:1,3.

Fakihe Öymen, Türkiye'nin ilk kadın Milletvekilleri milletvekili aday listesinde şu şekilde yer almıştır:

“16-Fakihe Öymen-kadın-BursaKız Lisesi müdürü.”⁴³

5 Şubat 1935 tarihli Milliyet gazetesinde de “Atatürk'ün Beyanname” başlığıyla verilen haberde kadın adayların da yer aldığı milletvekili aday listesi yayınlanmıştır. Ayrıca Ankara milletvekili adayı Satı Çırpan'la ilgili olarak kocasının İstiklâl Harbi'nde omzundan yaralanarak malûl kaldığı, 6 çocuğu ve kocasını kendi çalışmasıyla geçindirdiği belirtilerek övgüye layık bir Türk kadını olduğu, köyünde bizzat çiftçilik yaptığı, çalışkanlığı, ciddiliği ve zekâsıyla çevresinde saygınlık kazandığı yazılmıştır.⁴⁴

5 Şubat tarihli Son Posta gazetesi de “Saylav Namzedleri Anlaşıldı” başlığıyla verdiği haberde aralarında kadın milletvekillerinin de bulunduğu aday listesine yer vermiştir. Haberde yeni adaylardan Nakiye Elgün'ün bir resmi de yer almıştır.⁴⁵

4 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde de “Saylav Namzedleri Tesbit Edildi” başlığıyla verilen haberde milletvekili olması tahmin edilen kadın adaylar

---

⁴³ **Cumhuriyet**, 5 Şubat 1935:1,7.

⁴⁴ **Milliyet** 5 Şubat 1935:1,5,6.

⁴⁵ **Son Posta**, 5 Şubat 1935:1.

yayınlanmıştır. Bu adaylar arasında İstanbul Şehir Meclisi'nden Nakiye Elgün, Feyziati Lisesi İkinci Müdürü Türkan Baştuğ, Adana Şehir Meclisi'nden Esmâ Nayman, Fatma Şakir, Ankara köy muhtarlarından Satı Çırpanoğlu, Robert Kolej Türkçe kısmı şefi Hüseyin Pektaş'ın eşi Mihri Pektaş yer almıştır.⁴⁶

Milletvekili aday listesi, 5 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde "C.H.Fırkası Sayılav Namzed Listesi" başlığıyla verilmiştir. Haberde Türkan Baştuğ, Nakiye Elgün ve Seniha Hızal'ın resimlerine de yer verilmiştir. Ayrıca "Sayılav Namzedlerinin Yenileri-Kadınlar" başlığı altında kadın milletvekillerinin listesi yayınlanmıştır.⁴⁷

Seçimlerde, Cumhuriyet Halk Fırkası'nın aday gösterdiği kadınların yanı sıra bağımsız olarak adaylıklarını koyan kadınlar da bulunmaktaydı. Cumhuriyet gazetesinin 6 Şubat 1935 tarihli sayısında "Müstakil ve Kadın Namzedler" başlığıyla verdiği haberde Nezihe Muhittin adlı bir bayanın da adaylığını koyduğu belirtilerek "ilk defa sayılav olacak kadınlarımız kimlerdir?" sorusunu sormuştur. Kadın adaylardan doktor Fatma Şakir ile Nezihe Muhittin'in de resimlerinin yer aldığı haberde yeni milletvekili adaylarının belirlenmesinden sonra halkın büyük bir heyecanla Cuma günü yapılacak seçimi beklediği

---

⁴⁶Kurun, 4 Şubat 1935:1.

⁴⁷Kurun, 5 Şubat 1935:1,6,7.

bildirilmiş ve 16 tane bağımsız aday seçilmesinin de bu ilgiyi daha da arttırdığı belirtilmiştir. Bu bağımsız adaylıklar için başvuranlar arasında eski Kadın Birliği Başkanı, gazeteci ve öğretmen Nezihe Muhittin'in de adaylığını koyduğu belirtilen yazıda Nezihe Hanım'ın adaylığıyla ilgili görüşlerine yer verilmiştir.⁴⁸

Ayrıca İstanbul'dan bağımsız milletvekili adaylığını koyanlar arasında Şaziye Berrin adlı bir bayan da yer almıştır. Şaziye Berrin, Almanya ve Fransa'da eğitimi gördükten sonra memlekete dönmüş, burada da üniversiteye girmişve okulu birincilikle bitirmiştir.⁴⁹

Haberin devamında ilk kadın milletvekillerinin özgeçmişleri verilmiştir. Fakihe Öymen'in özgeçmişi de şu şekilde yer almıştır:

“FAKİHE ÖYMEN: İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi Tarih, Coğrafya şubesinden mezundur. 12 yıldır Bursa'da hocadır. Bursa Kız Lisesi'nin müdürüdür ve Tarih, Coğrafya hocasıdır.”⁵⁰

6 Şubat 1935 tarihli Milliyet gazetesinde ise “Yeni Sayımlar Cuma Günü Memleketin Her Tarafında Seçilmiş Olacaklar” başlığıyla verilen haberde kadın milletvekili adayların özgeçmişleri yayınlanmıştır. Ayrıca habere bu adaylardan Benal Nevzat, Seniha Hızal,

---

⁴⁸Cumhuriyet, 6 Şubat 1935:1.

⁴⁹Cumhuriyet, 8 Şubat 1935:6.

⁵⁰Cumhuriyet, 6 Şubat 1935:5.

Türkan Baştuğ, Fatma Şakir ve Mihri Pektaş'ın resimleri eklenmiştir.⁵¹ Son Posta gazetesinin 6 Şubat tarihli sayısında da “Saylav Seçimine Doğru” başlığıyla verilen haberde kadın milletvekillerinin özgeçmişleri yayınlanmıştır.⁵² 6 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde de “C.H.Fırkasınca Gösterilen Kadın Saylav Namzetlerinin Hal Tercümeleri” başlığı altında kadın milletvekillerinin özgeçmişleri verilmiştir. Habere Benal Nevzat, Mihri Pektaş ve Seniha Hızal'ın resimleri eklenmiştir.⁵³

Seçimler 8 Şubat 1935 tarihinde yapılmıştır. Cumhuriyet gazetesi “Türk Ulusu Bugün Reyini Veriyor” başlığıyla verdiği habere kadın ve erkeğin beraber oy kullandığı bir resim ile aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu İstanbul milletvekili adaylarını gösteren resimleri eklemiştir. Haberde kadınlara verilen seçim hakkının önemiyle ilgili yazılar yer almıştır.⁵⁴ Son Posta gazetesinin 8 Şubat 1935 tarihli sayısında seçim, “Saylav Seçimi Bu Sabah Başladı” başlığıyla verilmiştir. Habere Benal Nevzat Arıman'ın bir fotoğrafı da eklenmiştir. “İzmir Saylav Namzetleri” alt başlığıyla

---

⁵¹ **Milliyet**, 6 Şubat 1935:1,6.

⁵² **Son Posta**, 6 Şubat 1935:1,11.

⁵³ **Kurun**, 6 Şubat 1935:1,9.

⁵⁴ **Cumhuriyet**, 8 Şubat 1935:1.

devam eden haberde Benal Nevzat ile İzmir Kız Lisesi Müdürü Sabiha Gökçül'e ait bilgilere yer verilmiştir.⁵⁵

9 Şubat tarihli gazetelerdemilletvekili seçimlerinin tamamlanması ve sonuçlarıyla ilgili haberler yer almıştır. Cumhuriyet gazetesinin 9 Şubat tarihli sayısında "Saylav Seçimi Dün Bitti" başlığıyla verdiği haberde seçimlerin sonuçlarıyla ilgili bilgiler vermiştir. Seçimlerde özellikle Türk kadının ilk kez seçimlere katılmasının önemiyle ilgili yazılar yer almıştır. Seçim sonuçları da gazetede verilmiştir. Fakihe Öymen'e ait seçim sonucu da şu şekilde yer almıştır:

"İstanbul'dan:

Fakihe Öymen-kadın-BursaKız Lisesi Müdürü."⁵⁶

Gazete ayrıca seçimlerin İstanbul'da nasıl gerçekleştiğiyle ilgili bilgiler de vermiştir. Buna göre, Taksim'de seçim sandığı Taksim meydanına getirildikten sonra yeni milletvekili adaylarından Nakiye Elgün kürsüye çıkarak meydana toplanan halka bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmadan sonra yapılan tören sonrası seçime geçilmiştir. Yapılan seçim sonucunda o bölgeden seçime katılanlar arasında bulunan Fakihe Öymen de diğer adaylarla beraber 1625 oyla yani oybirliğiyle seçilmiştir.⁵⁷

---

⁵⁵ **Son Posta**, 8 Şubat 1935:1,11.

⁵⁶ **Cumhuriyet**, 9 Şubat 1935:1,5.

⁵⁷ **Cumhuriyet**, 9 Şubat 1935:1,6.

Aynı haber Milliyet gazetesinin 9 Şubat 1935 tarihli sayısında “İstanbul, Dün Yeni Saylavlarını Seçti” başlığıyla verilmiştir. Ayrıca habere Nakiye Hanım’ın konuşma yaparken çekilen bir resmi eklenmiştir. “Saylav Seçimi Neticeleri” Başlıklı haberde de kadın milletvekillerinin diğer milletvekilleriyle beraber seçildikleri yerler yazılmıştır.⁵⁸

Kurun gazetesi de seçimi 9 Şubat tarihli sayısında “Dün Yeni Saylavlarımızı Seçtik” başlığıyla duyurmuştur. Haberde Nakiye Elgün’ün seçim töreni sırasında Taksim Anıtı önünde konuşma yaparken bir fotoğrafı ile İstanbul milletvekili Fakihe Öymen’in bir fotoğrafı da yer almıştır.⁵⁹

16 Şubat 1935 tarihli Ulus gazetesinde “Bolu’da Seçim Çok Hareketli Geçti” başlığıyla verilen haberde ilk oyu Konya milletvekili adayı Bediz Aydilek’in kullandığı seçimin sonunda Atatürk’ün aday gösterdiği kişilerin tamamının seçimi kazandığı bildirilmiştir. Bediz Aydilek’in bir fotoğrafının da yer aldığı haberde, Aydilek’in Bolulu olduğu ve kendisiyle tüm Boluluların övündüğü belirtilmiştir.⁶⁰

Ulus gazetesinin 17 Şubat 1935 tarihli nüshasında da “Kadın Saylavlarımız” başlığı altında Afyonkarahisar

---

⁵⁸ **Milliyet**, 9 Şubat 1935:1,6.

⁵⁹ **Kurun**, 9 Şubat 1935:1,9

⁶⁰ **Ulus**, 16 Şubat 1935:5.

milletvekili Mebrure Gönenc'in bir fotoğrafı yayınlanmıştır.⁶¹

Seçim sonrasında yeni oluşan TBMM'nin açılışıyla ilgili hazırlıklar gazetelerde yer almaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesinin 10 Şubat 1935 tarihli sayısında "Beşinci Kurultay'a Hazırlık" başlığıyla verilen haberde yeni milletvekillerinin mazbatalarının yapıldığı haberi veriliyordu. Ayrıca İstanbul'un kadın milletvekili Fakihe Öymen'in Bursa Kız Lisesi müdürlüğünden istifa ettiği ve şehre gelmesinin beklendiği belirtiliyordu.⁶²

Seçimden sonra kadın milletvekilleriyle ilgili haberler gazetelerde sık sık yer almaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesinin 12 Şubat tarihli sayısında "Saylav Nakiye'ye Altın Madalya" başlığıyla verilen haberde İstanbul Tayyare Cemiyeti'nde yapılan törenden bahsedilmiştir. Bu törende Tayyare Cemiyeti'nin ilk kuruluşundan beri İstanbul şubesinde çalışan ve Erzurum milletvekilliğine seçilen Nakiye Elgün'ün hizmetleri kutlanmış ve veda merasimi yapılmıştır.

Nakiye Hanım yaptığı çalışmalarına karşılık olarak Tayyare Cemiyeti Genel Merkezi tarafından altın madalya ile ödüllendirilmiştir. Nakiye Elgün ile Cemiyet çalışanlarının törendeki resimlerinin de yer aldığı haberde Nakiye Hanım'ın Ankara'da bulunduğu süre

---

⁶¹Ulus, 16 Şubat 1935:3.

⁶²Cumhuriyet, 10 Şubat 1935:1,4.

içinde de cemiyetin faaliyetlerine katılacağı bildirilmiştir.⁶³

25 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinin “Samsun Kadın Saylavı İçin Verilen Ziyafet” başlığıyla yayınladığı haberde, Meliha Ulaş için öğretmen arkadaşları ve Kadınlar Esirgeme Kurumu tarafından birer çay düzenlendiği bildirilmiştir.⁶⁴

Kurun gazetesinde de kadın adaylarla yapılan röportajlara yer verilmiştir. Bu röportajlarda kadın adaylar, milletvekillikleri ve yapacakları çalışmalarla ilgili sorulara cevap vermişlerdir. Kurun gazetesinin 8 Şubat 1935 tarihli sayısında “Saylav Namzetleriyle Konuşuyoruz” başlığıyla verilen haberde Türkan Baştuğ kendisine sorulan sorulara cevap vermiştir.⁶⁵

Erzurum milletvekili adayı Nakiye Elgün 10 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde yayınlanan röportajda sorulara cevap vermiştir.⁶⁶

20 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde “Yeni Saylavlarımız” başlığıyla verilen haberde Ferruh Güpgüp ile Şekibe İnel’in hayat hikâyesinden bahsedilmiştir.⁶⁷

Kurun gazetesinin 1 Mart 1935 tarihli nüshasında da Meliha Ulaş’la ilgili bilgilere yer verilmiştir. Meliha

---

⁶³ **Cumhuriyet**, 12 Şubat 1935:2.

⁶⁴ **Kurun**, 25 Şubat 1935:6.

⁶⁵ **Kurun**, 8 Şubat 1935:1,9.

⁶⁶ **Kurun**, 10 Şubat 1935:1,9.

⁶⁷ **Kurun**, 20 Şubat 1935:1,9.

Ulaş, bir fotoğrafının da yer aldığı röportajda sorulan sorulara cevap vermiştir.⁶⁸

Kurun gazetesinin 4 Mart tarihli sayısında “Saylavlarımızla Konuşuyoruz” başlığıyla verilen haberde Ankara milletvekili adayı Satı Çırpanoğlu ile yapılan röportaja yer verilmiştir. “Köylü Bayan Satı’nın Adı Hatı Oldu” alt başlığıyla verilen haberde Satı Çırpanoğlu için “uzun siyah saçlarını tek bir örgü yaparak başının arkasında bir süs gibi toplamış olan Bayan Hatı köylü bayanlar arasında eşi az bulunur bir tiptir” denmiştir. Yazının devamında Satı Hanım’la ilgili bilgiler verilmiştir.⁶⁹

17 Şubat 1935 tarihli Kurun gazetesinde “Yeni Saylavlarımız” başlığıyla verilen haberde kadın milletvekillerinden Fakihe Öymen ile Sabiha Gökçül hakkında bilgi verilmiştir. İki milletvekilinin resminin de yer verildiği haberde Fakihe Öymen hakkında şu bilgiler verilmiştir:

“Bayan Fakihe İstanbullu’dur. 1900’de doğmuştur. Bir zabıt kızıdır. İlk tahsilini İstanbul’da altı sınıflı Kocamustafapaşa İlk Mektebi’nde, orta tahsilini imtihanla girdiği İstanbul Kız Muallim Mektebi’nde, yüksek tahsilini İstanbul Darülfünunu’nda Coğrafya Şubesi’nde yapmıştır. İlk vazifesi 922’de Kandilli Kız

---

⁶⁸Kurun, 1 Mart 1935:1,6.

⁶⁹Kurun, 4 Mart 1935:6.

Lisesi'nde Coğrafya hocalığı olmuştur. 923te Bursa Kız Muallim Mektebi'ne Tarih, Coğrafya hocası olmuş, bir sene sonra da aynı mektebin müdür muavinliğine tayin edilmiştir. Bayan Fakihe 931 ders yılına kadar Bursa Kız Muallim Mektebi Tarih, Coğrafya hocalığını ve başmuavinliğini birlikte yapmış, bu müddet içinde bir sene de aynı mektepte müdür vekilliğinde bulunmuştur. 931 ders yılında Ankara Türk Maarif Cemiyeti'nin teklifi üzerine Bursa'da açtığı Kız Lisesi'ne müdür olmuş ve üçbuçuk sene bu mektebin hem müdürlüğünü hem de Tarih ve Coğrafya hocalığını yapmıştır.”⁷⁰

Mecliste yeralacak kadın milletvekillerinin kıyafetleri ile ilgili olarak 7 Şubat 1935 tarihli Milliyet gazetesinde “Kadın Saylavlar Mecliste Başlı Açık Oturacaklar” başlığıyla bir haber yayınlanmıştır. Haberde Meclis Başkanı Kazım Özalp'in Meclis'de kadın milletvekilleri için bir kıyafet kaydının bulunup bulunmadığıyla ilgili sorusuna verdiği cevap yeralmıştır. Özalp cevabında şunları söylemiştir:

“Saylavlar için umumiyetle bir kıyafet kaydı yoktur. Bittabi her saylavın meclise medeni bir kıyafetle gelmesi lâzımdır. Yalnız kadınlar bir çok yerlerde şapkalarını çıkarmaktan istisna edilmiş iseler de Kurultay salonunda şapkalarını çıkarmaları gerekir. Kadın ve erkekler arasındaki bu istisnayı Kurultay

---

⁷⁰**Kurun**, 17 Şubat 1935:1.

salonunda muhafaza etmek ve kadınlar için bir fark gözetmek kabil olamayacaktır. Kadın sayımlarımız da bu hususta erkek sayımlara benzemelidirler...”⁷¹

28 Şubat tarihli Cumhuriyet gazetesinde de “Yeni Meclis Üyeleri Ankara’da Toplandı” başlığıyla verdiği haberde Fırka Grubu’nun Başkanlık Divanı adaylarını tespit ettiği bildirilmiştir. Haberde bazı kadın milletvekillerinin yer aldığı bir resme de yer verilmiştir. Resmin altında da “yeni meclisin hususiyetlerinden bir mühimini teşkil eden kadın sayımlardan bazıları: Soldan sağa Türkan, Seniha Hızal, Fatma Şakir, yukarıda solda Bediz Aydılek, Sabiha Gökçül” yazmaktaydı.

Haberde Meclis’in Cuma günü açılacağı ve bu nedenle milletvekillerinin yüzde doksanının şehre geldiği belirtmiş ve Ankara caddelerinde yeni milletvekili kadınların dikkat çektiği açıklanmıştır.⁷²

1 Mart tarihli Cumhuriyet gazetesinde Meclis’in toplanmasıyla ilgili olarak “Beşinci Kurultay, İlk Ve Tarihi Toplantısını Bugün Yapıyor” başlığıyla bir haber yayınlanmıştır. Yeni oluşan Meclis’in kadınların yer aldığı ilk meclis olduğunun vurgulandığı habere Atatürk’ün konuşma yaptığı ve iki yanında bir erkek ve bir bayan milletvekilinin bulunduğu bir resim eklenmiştir. Haberin devamında Fırka grubunun da

---

⁷¹ **Milliyet**, 7 Şubat 1935:1,6.

⁷² **Cumhuriyet**, 28 Şubat 1935:1.

toplandığı ve bu nedenle bütün milletvekillerinin Meclis'e geldiği yazıyordu. Yeni milletvekilleri arasında bilhassa kadınların dikkat çektiğinin belirtildiği haberde “Ankara milletvekili Satı kadın hiç de acemilik göstermiyordu” denmekteydi.⁷³

2 Mart tarihli gazetelerde de Meclis'in açılışıyla ilgili haberler yer almıştır. Cumhuriyet gazetesinin “Beşinci Kurultay Dün Toplandı” başlığıyla verilen haberde ilk defa kadın milletvekillerinin de katıldığı bu tarihi toplantının baştan sona hararetle geçtiği bildirilmiştir. Kadın milletvekillerinin bir arada olduğu bir fotoğrafla, Seniha Hızal ile Türkan Baştuğ'u Meclis'in önünde gösteren fotoğrafın yer aldığı haberde kadın milletvekillerinden ilk yemini Mebrure Gönenç'in ettiği ve çok alkışlandığı söylenmekteydi. Kadınlar yemin ederken tüm Meclis'in bütün kadınları alkışladığı belirtilmekteydi. Kadın milletvekillerinin Meclis'te dikkati çektiği belirtilirken “Kadın Sayıların Tevazuu” alt başlığıyla devam eden haberde kadın milletvekillerinin her nedense kendilerine verilen milletvekili hakkının karşısında hâlâ çekingen göründükleri ve salonun en arka sıralarında oturmayı tercih ederek yüksek tevazu gösterdikleri yazılmaktaydı. Haberde Ankara milletvekili Satı Hanım hakkında şunlar yazılmıştı:

---

⁷³Cumhuriyet, 1 Mart 1935:1,2.

“Kadın sayırlar arasında en çok nazarı dikkati celbeden Ankara sayırları Satı kadın lâciverd bir tayyör giymiş, beyaz yakalı bir gömlek üzerine siyah bir kravat takmış, yanındakilerle köyü hakkında konuşuyordu.”⁷⁴

Milliyet gazetesi de Meclis’in açılış haberini “Beşinci Kurultayın İlk Toplantısı” başlığıyla vermiştir. “Toplantıdan İntibalar” alt başlığıyla verilen ve kadın milletvekillerinin fotoğraflarının yeraldığı haberde ise kadın milletvekilleri ile ilgili olarak şu bilgiler verilmiştir:

“Sayırlar bayanlarımızın da iştirâk ettikleri bu Meclis toplantısı tarihi bir manzara arz ediyordu... Kadın sayırlar salonun muhtelif köşelerinde yer almışlardı.

Sade ve zarif giyiniş tarzları göze çarpıyordu. Ekserisi siyah kumaştan kostüm tayyör, beyaz ipekliden bluz giymiş ve siyah ipekli papyon kravat takmıştı.

Ankara sayırları bayan Satı Çırpan koyu mavi memleket kumaşından bir elbise giyiyordu. Şehirli arkadaşları arasında hâkim ve olgun tavırları onu onlardan hiç ayırmıyordu.⁷⁵

1 Mart 1935 tarihli Ulus gazetesinde ise kadın milletvekillerinin Meclis önündeki resimleri yayınlanmıştır.⁷⁶

---

⁷⁴Cumhuriyet, 2 Mart 1935:1.

⁷⁵Milliyet, 2 Mart 1935:1,6.

⁷⁶Ulus, 1 Mart 1935:3.

2 Mart tarihli Ulus gazetesinde“Kemal Atatürk Cumhurbaşkanı” başlığıyla verilen ve “Kadın Sayıların Kılığı” alt başlığıyla devam eden haberde TBMM’nin çatısı altında ilk kez bulunan kadın milletvekillerinin hepsinin başları açık olarak toplantıya katıldıkları ve birçoğunun siyah kostüm tayyör giydiği ve kravat taktığı belirtilmiştir.⁷⁷

Meclis’in açılışı 2 Mart tarihli Kurun gazetesinde “Atatürk İttifakla Cumhurreisi Seçildi” başlığıyla verilmiştir. Haberde kadın milletvekillerinin Meclis önündeki fotoğrafları da yer almıştır. “Toplantı Salonuna Giren İlk Kadın Sayı” alt başlığıyla devam eden haberde kadın milletvekilleriyle ilgili olarak şu bilgiler verilmiştir:

“Toplantı salonuna kadın sayılardan ilk giren Fakihe(İstanbul) oldu. Ankara’nın Satı Çırpan’ı da içlerinde olduğu halde bayan sayıların toplantı salonunun hiç de yabancı gibi davranmıyorlardı.

Bununla beraber her bayana eskilerden bir bay sayılının arkadaşlık ettiği görülüyordu.

Doktor Fatma Şakir Edirne’nin eski sayılı Şeref Aykut’un yanında, insana, baba kız iki sayılın duygusu veriyordu.

---

⁷⁷Ulus, 2 Mart 1935:1.

Mustafa Turgut(Manisa) Benal Nevzat İştar'a arkadaşlığını gösteriyordu. Satı Çırpan, Bay Mümtaz'la birlikte bulunuyordu.

Nakiye Elgün'e(Erzurum) Hakkı Tarık, Bayan Seniha Hızal'a(Trabzon) da Halil Nihat Boztepe refakat ediyordu.

Doktor Fatma Şakir en genç saylav olarak kâtiplik yerini aldı. Doktor Fatma'nın en genç olup olmadığını kim münakaşaya edebilir?

And, intihap dairelerinin alfabe sırasıyla oluyordu. İlk intihap dairelerinin alfabe sırasıyla oluyordu. İlk intihap dairesi Afyon'du...İlk yemin eden kadın saylav, Afyon listesinde bulunan Mebrure Gönenç idi; alkışlandı.

Ankara listesinden Satı Çırpan'ın yerli şivesinin bütün hususiyetleriyle gürül gürül ettiği yemin, dört devrede mebus iken iki büklüm olup sesini zabıt kâtiplerine güç işittiren erkek saylavları kısılandırmıştır. Ve gerçekten bütün bayan saylavlar, Türkanlar, Sabihalar, Mihriler, Nakiyeler, Semihalar hepsi yalnız ilk kadın saylav olduklarından değil, hitabete biraz güç gelen bir şekilde tertip edilmiş olan bu yemin metnini pek mükemmel surette söylemekle alkışlandılar. Yalnız (O da tevekkeli kalbinin heyecanını bildiren bir soyadı almamış!) bir kayseri saylavı Ferruh Güpgüp müstesna; en heyecanlı işte bu oldu...Kadın saylavların da ilk

olarak iştirak etmekte oldukları bu toplantı, Millet Meclisi'nin fevkalâde günlerine mahsus bir hava içinde geçmiş ve tam beş saat sürmüştür...Büyük Millet Meclisi'nin çatısı altında ilk olarak yer aldıkları bu toplantıda kadın sayıların hepsi başları açık olarak iştirak etmişler ve birçokları siyah kostüm tayyör giymişler ve kravat bağlamışlardı...Bayan Sabiha Büyük Millet Meclisi'nin riyaset divanına giren ilk sayı olmuştur.”⁷⁸

4 Mart 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinde “Meclis'te Encümenler Seçimi Yapılıyor” başlığıyla verilen habere Mevrure Gönenç ile Satı Çırpan'ın yemin ederken çekilen resimleri eklenmiştir.⁷⁹Kurun gazetesinde de 4 Mart tarihli nüshasında “Kamutay'ın Açılış Gününden İzler” başlığı altında yayınladığı resimlerde Satı Çırpan'ı yemin ederken gösteren bir fotoğrafa yer vermiştir.⁸⁰

2 Mart tarihli Son Posta gazetesinde “Kabinede Bir Değişme Oldu” başlığıyla verilen haberde Sabiha Gökçül'ün kâtipliğe seçildiği bildirilmiştir.⁸¹Ulus gazetesinde de “Kamutay Dün Tarihi Bir Toplantı Yaptı” başlığıyla verilen haberde Sabiha Gökçül'ün kâtiplik

---

⁷⁸Kurun, 2 Mart 1935:1,4.

⁷⁹Cumhuriyet, 4 Mart 1935:5.

⁸⁰Kurun, 4 Mart 1935:3.

⁸¹Son Posta, 2 Mart 1935:1,3.

görevine getirilişi yer almış ve “Kamutay Katipleri” başlığı altında Gökçül’ün fotoğrafı yayınlanmıştır.⁸²

5 Mart 1935 tarihli Milliyet gazetesinde kadın milletvekillerinin yabancı gazetecilerle katıldıkları bir çay verildiği haberi verilmiş ve davete katılanların yer aldığı bir resim yayınlanmıştır.⁸³ Haber Ulus gazetesinde de yer almış ve “Ulus’ta Gazeteciler Toplantısı” başlığı altında kadın milletvekillerinin de aralarında bulunduğu davete katılanlara ait bir resim yer almıştır.⁸⁴

8 Mart 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinde “Dünkü Meclis İçtimai” başlığıyla verilen haberde Erzurum milletvekili Nakiye Elgün’ün ilk kadın milletvekili olarak kürsüye çıkarak Başbakan İsmet İnönü’ye güvenoyu veren kadınlar arasında kadınların da bulunduğunu beyan eden bir konuşma yaptığı bildirilmiştir.⁸⁵ Haber, 8 Mart tarihli Ulus gazetesinde “Kamutay, Dünkü Toplantısında Kabineye Güvenini Bildirdi” başlığıyla yer almıştır. Meclis’te ilk konuşma yapan Nakiye Elgün’ün konuşması şu şekilde verilmiştir:

“Arkadaşlar, Başbakanımız General İsmet İnönü’ye beyanı itimad eden arkadaşlar arasında bizim de bulunmamız ve bu bulunma fırsatını bize vermiş

---

⁸²Ulus, 2 Mart 1935:2,3.

⁸³Milliyet, 5 Mart 1935:3.

⁸⁴Ulus, 3 Mart 1935:1.

⁸⁵Cumhuriyet, 8 Mart 1935:1,8.

olmanız itibariyle duyduğumuz heyecanı ifade için buraya gelmiş bulunuyorum.

Bugüne kadar Türk, bütün olarak her sahada yan yana, elele çalışmıştı. Fakat bugüne kadar Türk Milletinin en yüksek, en onurlu bir mevkii olan burada ilk defa yer almış olmak itibariyle bunu verenlere karşı duyduğumuz hazzı ifade ederken gene bu büyük onurun içinde Türk hükümetine itimad beyan eden arkadaşlar arasında bulunmak şerefinin bize verilmiş olmasından dolayı duyduğumuz sevinci ifade etmeye çalışırken belki söz bulamıyorum. Fakat bütün dünya bilsin ki Türk Milleti dün olduğu gibi bugün de, bugünden sonra da hiç eksiksiz bir bütün olarak çalışacaktır.

Ve bütün dünyaya bu suretle muvaffakiyetini, eserini, hüsnü niyetini göstermiş olacaktır.

Bu ulu güne erişmiş olmamızdan dolayı asil Türk Milletine muvaffakiyetler, en büyük, en güzel günler, en saadetli anlar temenni ederek huzurunuzdan çekiliyorum.”

Konuşmaların ardından encümen seçimleri yapılmıştır. Yapılan seçimler sonucunda kadın milletvekilleri şu encümenlerde görev almışlardır:

Meliha Ulaş: Arzuhal Encümeni, Kâtip

Mihri Pektaş: Kütüphane Encümeni

Fatma Memik: Sıhhat ve İçtimai muavenet Encümeni⁸⁶

Nakiye Elgün: Dâhiliye Encümeni

Sabiha Görkey: Dâhiliye Encümeni

Ferruh Güpgüp: Divanı Muhasebat Encümeni

Fakihe Öymen: Bütçe Encümeni

Bahire Bediz: Gümrük ve İnhisarlar Encümeni⁸⁷

Benal Nevzat: İktisat Encümeni

Esmâ Nayman: İktisat Encümeni

Türkan Baştuğ: Maarif Encümeni

Huriye Baha Öñiz: Maliye Encümeni

Mebrure Gönenç: Nafia Encümeni

Satı Çırpan: Ziraat Encümeni

Şekibe İñsel: Ziraat Encümeni.⁸⁸

---

⁸⁶Ulus, 8 Mart 1935:1,5.

⁸⁷Kurun, 8 Mart 1935:1,2.

⁸⁸Kurun, 9 Mart 1935:4.

III.BÖLÜM: FAKİHE ÖYMEN'İN HAYATI

Atatürk'ün Türk kadınına verdiği milletvekili seçme ve seçilme hakkından sonra yapılan 1935 seçimlerinde seçilen Türkiye'nin ilk kadın milletvekillerinden biri olan Fakihe Öymen,35 yaşında milletvekili seçilmişti.Fransızca ve İngilizce bilen Fakihe Öymen,⁸⁹ 1900 yılında İşkodra'da doğmuştur.Annesi Azize Hanım, babası İsmail Efendi idi. Yüksek öğrenimini İstanbul Darülfünunu Coğrafya şubesinde tamamlayan Öymen, Bursa Kız Muallim Mektebi Tarih-Coğrafya öğretmeniydi ve Türk Maarif Cemiyeti Kız Lisesi Müdürlüğü görevini yürütüyordu.⁹⁰

Evlü ve iki çocuk annesi olan⁹¹Öymen'in eşi Mehmet Edip Bey idi. Fakihe Öymen, ilköğrenimini İstanbul'da Koca Mustafa Paşa İlk Mektebi'nde, ortaöğretimini sınavla girdiği İstanbul Kız Muallim Mektebi'nde, yükseköğrenimini deİstanbul Dârülfünunu'nun Coğrafya şubesinde yapmıştır. 1922'de Kandilli Kız LisesiCoğrafya öğretmenliğine atanmıştır. 1923'te Bursa Kız Muallim Mektebi'nde Tarih, Coğrafya öğretmeni olmuş, bir sene sonra da aynı okulun müdür

---

⁸⁹ Kutay, **a.g.e.**, s.329.

⁹⁰**TBMM Arşivi**, Tercüme-i Hal Kâğıdı, "Fakihe Öymen".

⁹¹**Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, Hazırlayanlar:Semra Gökçimen vd., TBMM, Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2009, s.303.

muavinliği görevine tayin edilmiştir. 1931 yılına kadar bu iki görevi birlikte yürütmüştür. 1931’de Ankara Türk Maarif Cemiyeti’nin Bursa’da açtığı Kız Lisesi’nde müdür olmuştur. Bu görevi milletvekili seçilene kadar sürdürmüştür.

1936 yılında toplanan Üçüncü Türk Dil Kurultayı’nda Gramer-Sentaks Komisyonu’nda başkan olarak çalışmıştır.

VI. ve VII. Dönemlerde de İstanbul’dan, VIII. dönemde ise Ankara’dan milletvekili seçilen Fakihe Öymen, 6 Nisan 1983 tarihinde vefat etmiştir.⁹²

1950 yılına kadar Meclis’te görev yapan Fakihe Öymen, 1941-1949 yılları arasında Türk Eğitim Derneği başkanlığını yapmıştır. Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu, Türk Eğitim Derneği ve Türk Parlamenter Birliği’nin aktif bir üyesi idi.⁹³

Fakihe Öymen, eğitimi ile ilgili olarak Arı İnan’a şunları anlatmıştır:

“Hayır, şimdi ben aslında coğrafyadan mezunum. Fakat evvelâ İnâs (Kız) Darülfünunu’na (üniversite), yani kız darülfünununa yazıldım ben. O zaman erkek

---

⁹² Sibel Duroğlu, **Türkiye’de İlk Kadın Milletvekilleri**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih (Türkiye Cumhuriyeti Tarihi) Anabilim Dalı yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara, 2007, s.92-94.

⁹³ Arı İnan, **Tarihe Tanıklık Edenler, Cumhuriyet’in Kurucu Kuşağıyla Söyleşiler**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Yayıncılık Matbaacılık, İstanbul, 2011, s.406.

darülfünununa almıyorlardı, kız darülfünunu vardı. O vakit şubeler erkek darülfünununda olduğu gibi ayrı ayrı değildi. Mesela ben edebiyat şubesinde idim. Asıl tabiiyeye girecektim. Dediler ki, tabiiye ezber ister; edebiyat şubesine girdim. Edebiyat şubesinde çeşitli tarih okudum, felsefe okudum, pedagoji, sanat tarihi okudum mesela. Osmanlı tarihi okudum, eski çağları okudum. Reşat Bey vardı, tarih müderrisi (hocası), O benim hocamdı. Bizi o şekilde çalıştırdı ki, benim bütün tarih kültürüm, İnâs Darülfünunundaki kültürdür. Tabii sonra ben de okudum.

Ondan sonra İstanbul Darülfünunu'na inkılap ettik (dönüştük) biz. Dediler ki, inâs darülfünunundaki devamınız sayılıyor, isterseniz şimdi imtihan olursunuz ve İstanbul Darülfünunu'nun şehadetnâmesini(diplma) alırsınız. Şubelere ayrıldık, ben Coğrafya şubesinden mezun oldum. Fakat beni tarih coğrafya hocası diye tayin ettiler. Ben hem tarih, hem coğrafya okuttum. Yalnız tarih kültürüm söylediğim gibi, hakikaten Reşat bey zamanındaki kültürdür. Ayrı ayrı hocalarda okudum. Vahip Bey vardı. Sanat tarihini ondan okudum. Osmanlı tarihi vardı. Eftaleddin Bey'den okudum, babası Ankara'daki çocuk doktorumuz Haldun Bey'di. Asıl eski

çağ tarihini Reşat Bey'den okudumdu. Kuvvetli bir adamdı, beni de pek severdi.”⁹⁴

Fakihe Öymen, Bursa Kız Muallim Mektebi'ne müdür olarak 1931 yılında atanmıştı.⁹⁵ Öymen'in müdürü olduğu Bursa Kız Lisesi, 1854'te kurulmuştu. Osmanlı imparatorluğu'nda batılılaşma hareketlerinin hızlandığı yıllarda kadınların da eğitimine önem verilmeye başlanmış ve Türk toplumunda kız çocuklarının eğitimi adına bu tür okullar açılmaya başlamıştır. Bu günkü Kız Lisesi tarihi Mahkeme Hamamı karşısında tek katlı kagir bina olarak inşa edilmiştir. Aynı yıl Erkek Rüştüyesi (ortaokul) olarak kullanılmaya başlanmış, 1892'de Mülki idadisi (lise) ile birleştirilmiştir. Tanzimat'tan ve Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan hemen sonra kadınların ve kız çocuklarının eğitimi konusu Bursa'da da önem kazanmıştır. 1911 yılına gelindiğinde Kız Rüştüye (Malhatun) Mektebi adını almış. Kuzeye bakan bahçe tarafında iki dersaneli Numune-i Terakki adında bir özel okulun açılmıştır. Yine o yılların Bursa'sında özel bir okulun açılması da önemli bir gelişmedir. Bu özel okul Köse Nuri Efendi'ye aittir. Okulun, 1915 yılına kadar, Bursalılara eğitim konusunda hizmet ettiği görülüyor. 1920 yılında kapatılan bu okul

---

⁹⁴ İnan, a.g.e., s.453,454.

⁹⁵ **Bursa'nın Köklü Eğitim Kurumları BURSA KIZ LİSESİ (BURSA KIZ MUALLİM MEKTEBİ)**, Editör: Aysun (Yedikardeş) Dönmez, Stil Matbaacılık, İstanbul, 2012, s.8.

İsmail Hakkı Bey tarafından Kız Sanayi Mektebi olarak tekrar eğitime başlamıştır. Hepimizin bildiği gibi Bursa yaklaşık iki yıl Yunan işgali altında kalmıştır. O acı günleri anlatan bir çok belge bugün kitap halinde yayınlanmış ve arşivlerde saklanan facia fotoğrafları yavaş yavaş toplumun önüne serilmiştir, işte o yıllarda dahi eğitime ara verilmemeye çalışılmış, bu güç şartlarda dahi eğitimin önemi topluma anlatılmaya gayret edilmiştir, işgal sırasında Yunanlılar bu okulu hastane olarak kullanmışlardır. Yatılı talebeler, bugünkü müdür evinde kalmış, bu evin karşısındaki binada da eğitim görmüşlerdir. Bu olumsuz şartlar altında gizlice yürütülmeye çalışılan eğitim faaliyetleri, Yunanların Bursa'yı terkinden sonra rahat ve özgürce yapılmaya başlanmıştır. O zaman adına Kız Muallim Mektebi dendiği biliniyor. 4 Ekim 1925 tarihinde Atatürk Bursa Kız Muallim Mektebi'ni ziyaret ederek burada bir müsamere izlemiştir. Muradiye semtinde bulunan "Bursa Amerikan Kız Koleji'nin 29 Ocak 1928 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile kapatılması üzerine sonradan yerine Maarif Cemiyetine bağlı bir Kız Lisesi açılmıştır. Kız Lisesi bu binada eğitim vermeye başlamıştır. Muradiye semtindeki Kız Lisesi'nin ilk müdürü de Fakihe Öymen olmuştur. Okul 1947-1948 öğretim yılına kadar Muradiye'deki binasında eğitim vermiş, daha sonra da günümüzdeki yerine taşınmıştır. 1931 yılında Atatürk ve İnönü Kız

Lisesi'ni ziyaret etmişlerdir. 1949 yılı 26 Eylülünde Milli Eğitim Bakanlığınca adı Kız Lisesi olarak tescil edilmiştir. Yılların birikimi ile günümüzdeki Kız Lisesi'ne ulaşılmıştır. Bir çok Bursalı ailenin kız çocuklarını eğitmiş olan bu köklü kurum, neredeyse her Bursalı ailenin belleğine yer etmiştir. Çünkü uzun dönemler her Bursa ailesinden bir kişi Kız Liseli olurdu. Geçmişi on yıllara dayanan bu eğitim kurumundan ünlü isimler de yetişmiştir. Örneğin: Atatürk'ün manevi kızı Prof. Dr. Afet İnan, Prof. Dr. Afife Batur, Prof. Dr. Yıldız Aydın Avanoğlu, Kız Lisesi mezunlarındandır. Ünlü Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ da 1931 yılında Bursa Kız Muallim Mektebini bitirmiştir.⁹⁶

Bursa Kız Lisesi'nin kuruluşunda çok emeği olan Fakihe Öymen, 1931 yılında Ankara Türk Maarif Cemiyeti'nin teklifi üzerine açtığı Bursa Kız Lisesi'nde müdür olmuştur. Öymen bu okulda görev yaparken bir yandan da Muallim Mektebi'nde coğrafya derslerine girmeye devam etmiştir. Gecesi gündüzüne katarak çalışan Öymen, Kız Lisesi'nde birinci yılın ardından yapılan teftişi büyük başarıyla tamamlamış ve okul bu teftişsonunda resmîyet kazanmıştır.

Fakihe Öymen, o yılların Kız Lisesi'ni şu cümlelerle anlatmıştır:

---

⁹⁶<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=2392391>
27.12.2017 12.34.

“Bu mektep, temiz, birbirini seven kalabalık bir aile yuvası oldu. Heryeni gelen talebe, derhal bu aile yuvasının samimiyet ve çalışkanlığı arasına giriyordu.”⁹⁷

Bu okulda tarih derslerini veren⁹⁸ Fakihe Öymen’in eşi Edip Bey de aynı okulda coğrafya öğretmeni olarak görev yapmaktaydı.⁹⁹

1925 yılında Bursa Kız Lisesi’nden mezun olduktan sonra İzmir’de öğretmen olarak görev yapan Afet İnan, okulu ve Fakihe Öymen ile ilgili olarak şunları anlatmıştır:

“Yalnız Bursa’da tek katlı okulumuza bir ikinci kat daha eklenecekmiş, onun için Setbaşı’ndaki üç kısım olan binalara yerleşilmişti. Üst kısımdaki binada dersaneler, ortada büyükçe sahnesi ve salonu olan yer yemekhane, alt kısımda ise yatakhane vardı. Buralara bahçeden geçerek giderdik. Yan tarafta da Setbaşı deresi akıyordu. Manzara güzeldi. Hatta bazen bahçede de ders çalıştığımız olurdu.

...

Müdürümüz Hilmi Bey’di. Tarih-coğrafya dersimizi İstanbul’dan gelen Fakihe (Öymen) Hanım,

---

⁹⁷Bursa’nın Köklü Eğitim Kurumları BURSA KIZ LİSESİ (BURSA KIZ MUALLİM MEKTEBİ), s.78.

⁹⁸Bursa’nın Köklü Eğitim Kurumları BURSA KIZ LİSESİ (BURSA KIZ MUALLİM MEKTEBİ), s.210.

⁹⁹Bursa’nın Köklü Eğitim Kurumları BURSA KIZ LİSESİ (BURSA KIZ MUALLİM MEKTEBİ), s.209.

(TBMM'nin ilk kadın milletvekillerinden) veriyordu. Bize tarihi sevdiliyor ve Bursa'nın tarihi binalarını gezdiriyordu.”¹⁰⁰

9 Mayıs 1935 tarihinde Cumhuriyet Halk Fırkası'nın Dördüncü Büyük Kongresi açılmıştır. İlk gün yapılan Kurultay toplantısında iki asbaşkan ve dört sekreter seçilmiştir. Kurultay Asbaşkanlıklarına Abdülhalik Renda ve Saffet Arıkan, sekreterliklere de Etem Kadri, İbrahim Akıncı, Naşit Uluğ'un yanı sıra bir de Fakihe Öymen belirlenmişti. Ayrıca Dilek Layiha Encümeni'nde Samsun milletvekili Meliha Ulaş görevlendirilmişti.¹⁰¹

---

¹⁰⁰ <http://www.yenidonem.com.tr/print.php?id=25586&tur=haber>
27.12.2017 12.27.

¹⁰¹ Beral Alacı, “Atatürk Dönemi Cumhuriyet Halk Partisi Kurultaylarında, Nizamnamelerinde ve Programlarında Kadın Algısı”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:14, Sayı:3, Eylül, 2016, s.228.

IV.BÖLÜM: MİLLETVEKİLLİĞİ VE YAPTIĞI ÇALIŞMALAR

8 Şubat 1935 seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi tarafından milletvekili aday olarak gösterilmiş ve V. dönem İstanbul milletvekili olarak meclise girmiştir.¹⁰²Bu seçimde 1.625 oy alan¹⁰³ Fakihe Öymen, VI. Dönemde 1.525 oyla,¹⁰⁴ VII. Dönemde 1.709 oy alarak İstanbul milletvekilliğine¹⁰⁵ ve VIII. Dönemde de 138.771 oyla Ankara milletvekilliğine seçilmiştir.¹⁰⁶

Fakihe Öymen, Yedigün muhabiriyle yaptığı bir söyleşide muhabirin milletvekili seçilmesinden dolayı memnun olup olmadığını sorması üzerine şu cevabı vermiştir: *“Bunu sormaya hacet yok. Hiç memnun olmaz mıyım,görüyorsunuz ya bir haftadan beri daha heyecanımı dindiremedim. Ben, sayılaboıacağımı hiç zannetmiyordum. Arkadaşlarım bunu umuyorlarmış. Onun içindir ki;birdenbire karşılaştığım bu heyecan beni çok sevindirdi.”*

V. dönem boyunca Bütçe Encümeni'nde görev yapan Öymen, Seçim bölgesinin sorunlarıyla da ilgilenmiştir. 1935, 1936 ve 1937 yıllarında diğer

---

¹⁰² Duroğlu, a.g.t., s.93,94.

¹⁰³ **TBMM Arşivi**, Seçim Mazbatası, V.Dönem, “Fakihe Öymen”.

¹⁰⁴ **TBMM Arşivi**, Seçim Mazbatası, VI.Dönem, “Fakihe Öymen”.

¹⁰⁵ **TBMM Arşivi**, Seçim Mazbatası, VII.Dönem, “Fakihe Öymen”.

¹⁰⁶ **TBMM Arşivi**, Seçim Mazbatası, VII.Dönem, “Fakihe Öymen”.

İstanbul milletvekilleriyle birlikte hazırladığı raporlarda Türkler arasında işsizliğin çok olmasından dolayı Türklere ait olmayan mağazalarda hiç olmazsa yarı yarıya Türklerin çalıştırılması gerektiğinden, devlet memurlarının işlerini yavaş yaptıkları ve halka kötü davrandıkları için halkın memnun olmadığından, İstanbul'da okul sayısının artırılarak eğitim seviyesinin yükseltilebileceğinden, eski dönemlere ait tarihi eserlerin turizme kazandırılmasıyla bolca gelir elde edilebileceğinden, İstanbul'da balıkçılığın gelişmesi için vergilerin düşürülmesi gerektiğinden ve halkın kültür seviyesinin yükseltilmesi için İstanbul'un farklı yerlerinde Halkevleri'nin açılmasının yararlı olacağından bahsetmiştir. Ayrıca bu raporlarda İstanbul'daki Kadıköy, Şişli, Şehremini, Beşiktaş, Beyoğlu ve Eminönü'deki Halkevleri'nin çalışmalarından, ekonomik durumlarından ve halka yaptıkları hizmetlerden ayrıntılı bir şekilde bahsedilmiştir.¹⁰⁷

Fakihe Öymen milletvekili seçilmesi sürecini Arı İnan'a şöyle anlatmıştır:

“Şu şekilde oldu: ben bir taraftan öğretmen okulunda tarih coğrafya dersi okutuyorum, bir taraftan da işte Maarif Cemiyeti'ni açtım. Özel lisede müdürlük yapıyorum. Hatta bu lisenin durumu da şöyle: Amerikan mektebi kapalıydı. Bir tenassur (Hiristiyan olma)

---

¹⁰⁷ Duroğlu, a.g.t., s.93,94.

münasebetiyle kapamışlardı. O zaman Maarif Cemiyeti başkanı Nafi Atuf (Kansu) Bey'di. Nafi Atuf'tan bir mektup aldım, o zaman Kız Öğretmen Okulu'nda başmuavindim. Kapalı Amerikan mektebinde bir lise açmak istiyoruz, bu lisenin müdürlüğünü kabul ederseniz biz bu liseyi açacağız diye bir teklifte bulundular. O bana çok cazip geldi; böyle yeni bir mektebi açmak, kurmak çok cazip geldi. Derhal muvafakat (olur) cevabı verdim. Ve hakikaten mektep açıldı, çok güzel bir müessese oldu.

O zaman Bursa'da öğretmen okulundan başka bir okul yoktu. Bir de güzel bir enstitü vardı. Hiç kimse çocuklarını o öğretmen okuluna vermiyordu. Lise açılınca, okula vermeyenler dahi çocuklarını bizim mektebe verdiler. O sırada işte kanun çıkmış. Ben kanunun çıktığını şeyden öğrendim. Mektepte değilim. Muallim mektebindeydim. Mektebin muhasebecisi var. Geldiğim zaman bana dedi ki, "Partiden size telefon ettiler – o zaman parti müfettişi Dr.Sadi Konuk, Erdoğan Konuk var ya! Onun babası- telefon ettiler" dedi. "Sizi sordular, bir tercüme-i hal (yaşam öyküsü) yapsın, mümkünse kendisi getirsin, dediler" dedi. Ben de hemen yazdım.

İşte o sırada mebus seçimi olacağını fiilen biliyoruz. Yalnız ben, belki dedim iki dereceli seçim müntehib-i saniliği (ikinci seçmenlik) ihtimal dedim onun için mi istiyorlar diye, fakat böyle bir fikrim yok.

Tercüme-i hali yaptım, götürdüm Sadi Konuk'a. Bana dedi ki: "Kâtib-i umumilikten bir şey aldık, bir tamim geldi, yeni kanuna göre, kadınlara siyasi hakları veren kanun meclisten çıkmış, bizden namzet istiyorlar." Okudu. "Biz de sizi düşündük. Bir de," dedi, "İnegöl'de bir çiftlik sahibi hanım var. Onu da düşündük" dedi. "Uzun senelerdir Bursa'da çalışıyorsunuz. Bursa sizi gayet iyi tanıyor. Tercüme-i hali bunun için istedim. Ama olur olmaz o ayrı mesele. Fakat biz, katib-i umuminin (genel sekreterin) tamimine muhakkak bir cevap vermek mecburiyetindeyiz. Ve sizi aday olarak takdim edeceğiz.

Efendim! İşte kanun 1934'te çıktı. 5 Aralık 1934. Seçim 8 Şubat'da oldu. Ondan sonra ben ayrıldım, Ankara'ya geldim. Meclis'e girişimiz 1 Mart 1935'tir.

Şimdi o sırada ben, bu milletvekilliği adaylığımdan hiç kimseye bahsetmiyordum. Yani beni çağırdılar, benden tercüme-i hal istediler, müfettiş bana şu şekilde konuştu, hiç kimseye bahsetmiyorum. Fakat etraf duymuş. Talebe velileri geliyorlar. Efendim siz mebus olacaktımsınız, biz çocuklarımızı sizin için bu mektebe verdik, eğer hakikaten mebus olacaksanız, biz onları alalım başka bir okula verelim. Ben suret-i katiyyede (kesinlikle) reddediyorum. Hayır, diyorum. Katiyyetle böyle bir şey yok. Aradan zaman geçti. Bu tarzda bana müracaatlar o kadar çoğalıyor ki...Ben mektebin işleriyle meşgulüm. Bir taraftan öğretmen

mektebine gidiyorum, bir taraftan kız lisesinde çalışıyorum.

Seçim zamanı yaklaştı. Bir gün evvel idi. Bir talebe velisi geldi. Bana dedi ki: “Siz mebus oluyorsunuz. Siz Bursa’dan değilsiniz” dedi. Yok canım dedim, nereden çıkarıyorsunuz bunu. Yok böyle bir şey. “Böyle” dedi.

Sonra Edip (Fakihe Öymen’in eşi Edip Öymen) mektepten, erkek lisesinden dönüşte bir gün evvel gene bir tanıdık Edip’e rastlıyor. Diyor böyle böyle hanımefendi adaylar listesinde diyor. Edip geldi bana söyledi. Dedi böyle böyle. Ben durmuyorum üzerinde; fakat çok heyecanlıyım. Mebusluk deyince benim nazarımda o kadar yüksek bir şey ki. Hani ona erişmek kolay değil diye, kendimi uygun bile bulmuyorum.

Ertesi gün mektebe gittim. Posta müdürü beni aramış. Posta müdürünün hanımı da öğretmen okulunda Türkçe öğretmeni idi. Beni aramış. Mektep müdürü dedi ki, “Posta müdürü sizi aradı.” Zannediyorum dedi şöyle olmuş filan. Şimdi muallim odasına girdiğim zaman arkadaşlar tabii vaziyeti bilmiyorlar. Bursa’dan başka birisini namzet görünce, diyorlar işte Bursa’dan başka bir hanım olmuş. Ben de gayet tabii karşılıyorum.

Bir de baktım müdür geldi. Sizi telefondan istiyorlar, dedi. Gittim. Posta müdürü telefon etti. Adaylığınızı tebrik ederim. İstanbul’dan milletvekili

seçildiniz. Şimdi elân mütereddid (hâlâ kararsız) vaziyetteyim. Fakat o sabah Hakkı Tarık'tan telgraf aldım, Hakkı Tarık Us'tan. Tebrik ediyor. İlk telgraf Hakkı Tarık'tan geldi. Ondan sonra tabii vaziyet anlaşıldı. Sonra işte hazırlık yaptık. Nihayet Ankara'ya geldik.

Efendim şöyle bir şey daha oldu. Hakkı Tarık'ı daha evvelden tanırım. Birinci Tarih Kongresi'nde bize meclisi gezdiriyorlar, eski meclisi. Benim bulunduğum zamanki meclisi geziyoruz. Umumi salona girdik. Hakkı Tarık izahat veriyor. Mahdut (az) kişiyiz. Bir iki kişiyiz. Ben kürsüye çıktım. Şöyle bakındım, ama o zaman daha ne kanun var, ne söylentisi var, hiç bir şey yok. Bana dedi ki: "Canım! Siz yoksunuz ama sizin mümessilleriniz (temsilcileriniz) var dedi, yani erkekleri kastetti. E! Yok dedim günün birinde belki o da olur dedim. Böyle geçti. Sonra yukarı çıktık, bütçe encümeni odasına girdik. Bütçe encümeninde de at nalı şeklindedir masalar. Ben gittim o at nalının tam ortasına oturdum. "A! Burası bütçe encümenininidir ve bütçe encümeni gayet önemli bir encümendir" dedi. "Bütün kanunlar oradan geçer" dedi.

Ben işte söylediğim gibi reis (başkan) yerine oturdum, etrafıma bakındım. (Bu olaylar hep milletvekili olmadan önce.) yani böyle bir şey de geçti aramızda.

Ondan sonra işte Recep Peker ile bizim konuşmamız vardır. Dediler ki: Recep Peker'i görmeniz

lazım. O zaman kâtib-i umumi Recep Peker. Bir arkadaşıyla beraber gittik. Ve ikimize de soyadımızla hitap etti. “Öymen” dedi, “Ulaş” dedi ve bahsetti: “Biz kadınları meclise süs olarak almayacağız, almıyoruz. Siz de erkek arkadaşlarınız gibi çalışacaksınız. Muhakkak muvaffak olacağınızı ümit ediyoruz. Encümende çalışma vardır.” Bana döndü dedi ki: “Sen idarecisin. Seni daha iyi yetiştirmek için bütçe komisyonuna ayırdık.” Ve hakikaten de 1935’ten 1950’ye kadar bütçe komisyonunda çalıştım. Ve bu komisyon bana adeta bir mektep gibi geldi. birçok şeyleri orada öğrendim.

Meclis açıldığı zaman yeminlerimizi yaptık. Ondan sonra komisyonların seçimleri yapıldıktan sonra, ben bütçe komisyonuna çıktım. Seçim yapılmış.

Reis o zaman Mustafa Şerefti. Mustafa Şeref, ikinci reis Mükerrerem İsparta Ünsal. Bir de –mazbata muharriri seçmişler- kâtip var. Mecliste komisyonlarda kanun layihalarını kâtipler okur. Ayrıca not alan kâtip ayırır. Steno alırlar onlar. Fakat kâtip kanun layihalarını okur.

Ben reisin sağ tarafında otururdum. Benim yanımda mazbata muharriri otururdu. Birinci reisin yanında da ikinci reis otururdu.

Ben girdim. Bir arkadaş bana yer verdi. Başka bir arkadaş seçilmiş, kâtip olarak seçilmiş, fakat o gün yok. İkinci reis bu Mükerrerem İsparta, arkadaşlara şöyle bir

teklifte bulundu: “Arkadaşlar! Seçmiş olduğumuz arkadaş rahatsız, gelmeyecek, müsaade buyurursanız – benim için- bugün bu vazifeyi yapsınlar.” Encümen de muvafakat etti ve ben reisin yanına geldim. O günkü kanun layihalarını okuduk. O günkü içtimada (oturumda) bulundum. Ertesi gün tekrar bir toplantı var. O toplantıda bu sefer gene ikinci reis dedi ki: “Arkadaşlar! Daha evvel seçmiş olduğumuz kâtip arkadaşımızın rahatsızlığı uzayacak, eğer münasip görürseniz –benim için- kendileri bu vazifeyi yapsınlar.” Encümen kabul etti. Ondan sonra her sene seçimde muhakkak arkadaşlar ittifak ederler, beni kâtip olarak seçerlerdi.

1950’ye kadar Atatürk zamanında seçilen 17 kadın milletvekili, hatta daha sonra aynı devre içerisinde bir hanım daha girdi. Hatice Hanım isminde eski bir öğretmen, 18 olmuştuk. Bu 18 kişiden ancak iki kişi, biri ben, biri de İzmir milletvekili Benal Hanım biz ikimiz 1950’ye kadar, yani Atatürk zamanından kalma iki hanım milletvekili idik. Ötekiler bir kısmı bir devre kaldı. Ondan sonra gelenler, bizden sonraki devrelerde gelen hanımlardır. Yani benim milletvekili oluşum bu şekilde oldu.

Tek parti devri belki bizimki. Fakat o kadar çalışma heyecanı vardı ki, bazen bir madde üzerinde saatlerce konuşurduk. Herkes fikirlerini o kadar açık ve serbest söylerdi ki, hani tek parti devrine, bazen öyle

diyorlar hani Halk Partisi dönemi tek parti dönemi, evet doğru, ama komisyonda –çünkü bütün şeyler komisyonda konuşulurdu- Heyet-i Umumiye’ye (genel kurula) adeta olmuş bir vaziyette gelirdi. O zaman sadece para ile ilgili meseleler değil, birçok meseleler girerdi, encümeden geçerdi. Hatta Allah rahmet eylesin Refik Şevket İnce Heyet-i Umumiye’de bazen latife ederdi (şaka yapardı). Bütçe komisyonu, âyân (ileri gelenlerin) komisyonu derdi. Yani ciddi çalışan bir müessese idi. Sonra çok da iyi başkanları vardı. Mesela Mustafa Şeref başkanlık etti. Profesör, İktisat vekilliği yapmış bir zamanlar. Sonra İsmet Eker, Mükerrerem Bey...İsmet Eker bu Osmanlı Meclisi’nde bulunmuş bir zat. Fakat akliselimi o kadar kuvvetli ki, çok medeni hüvviyeti olan bir insandı. Ondan sonra birçok arkadaşlarla beraber çalıştık. Bir paşa vardı. Bu general de bir sene reislik yaptı. Ondan sonra Tahsin Coşkan. En sonunda Rıza Bey vardı. Vaktiyle ziraatçıydı. Bu Halkalı Ziraat Mektebi’nin rektörlüğünü yapmış bir zattı. Çok olgun, çok iyi bir arkadaştı. Velhasıl o zaman...”¹⁰⁸

“Şimdi meclise yeni girmiştım. Yüzelliliklerin affı için bir kanun vardı. Renda (Abdülhalik Renda) ile de yan yana oturuyoruz –meclis reisi o zaman Renda- Cevat Dursunoğlu- umumi idare heyetinde, parti idare heyetinde- hep böyle salonlarda dolaşiyor. Diyor ki,

---

¹⁰⁸ İnan, a.g.e., s.414-422.

kızımızı oy yok, kırmızı oy yok. Yani doğrudan doğruya beyaz oyla bu kanun kabul edilecek. Hiçbir şey olmasın, kimse bu hususta aleyhte rey vermesin diye. Renda bana dedi ki: “Bu kanunun çıkmasını Atatürk istiyor. Onun herhalde bir bildiği var ki, Atatürk istiyor” dedi...Yani Atatürk hakikaten çok müsamahalı (hoşgörülü) bir insandı. İnönü öyle değil. Müthiş kinci ve kinini sonsuza dek sürdürdü. Sonradan değişti filan dediler, ama değişmedi. Katiyen değişmedi.”¹⁰⁹

“Biz on yedi hanım, daha sonra bir hanım daha geldi, o zannediyorum Atatürk’ün Selanik’te hocası imiş, öyle söylediler yahut da bir yakını imiş. Tesadüf, benim büyükbabam Selanik’te vazifeliydi asker olarak, biz de gitmiştik. Ben o zaman çok küçüğüm, ablam da orada bir mektebe gidiyor, Hatice Hanım da oranın başöğretmeniymiş neymiş. Yani Hatice Hanım eski bir öğretmen. Yaşlı olmasına rağmen.

Biz meclise girdiğimiz zaman meclis bizi o kadar iyi karşıladı, o kadar hazmetti ki, en ufak bir sıkıntı ile karşılaşmadık. Bizi gayet tabii olarak karşıladı. Yani tasavvur edin bugünkü durum başka, 1935’teki durum bambaşka. Sanki tabii (doğal) değilmiş gibi. Hatta bir vesileyle Atatürk’e söyledim ben bunu. Köşke gitmiştim ben bir aralık. Afet Hanım davet etmişti. Gittik. Otururken Atatürk geldi. Çiftlikteymiş, Atatürk geldi.

---

¹⁰⁹ İnan, a.g.e., s.407,408.

“Nasıl” dedi, “alıştınız mı mebusluğa?” Dedim Paşam, o kadar alıştık ki, sanki öteden beri meclisteymişiz gibi. Yalnız ben böyle söylemiyorum. Bütün arkadaşlarım da aynı vaziyette dedim. Yadırgamadık. “Siz de çalışın. Muvaffak olacaksınız” dedi. Bu şekilde hakikaten bizi çok iyi karşıladılar.”

Meclis’te herhangi bir sıkıntı çekip çekmedikleri sorulduğunda da şunları söylemiştir:

“Hiç çekmedik. Bilakis gayet tolerans gösterdiler; yani o kadar büyük bir olgunluk vardı ki o zaman. Alışkın değiller. Tek parti devri. Yeni bir kanun çıkmış, o kanunla bu kadar hanım girmiş içlerine, sonra o hanımların, mesela Satı Kadın var. Satı Kadın bile intibak etti (uydu).

Bize diyorlar ki, efendim siz normal seçimle gelmediniz. Normal seçimle gelmedik, amma bizi öyle bir teşkilat seçti ki, bence normal seçimin üstünde o.

Herşeye rağmen çok kaliteli meclisti...Hani herkes kendi devrini üstün görür, ama ben gayet nötr (tarafsız) olarak. O bizim bütçe komisyonundaki çalışmayı şöyle gözümün önüne getiriyorum da, geçenlerde –ismi lazım değil- Maliye genel müdürlerinden birisi ki, her gün bütçe encümeninde karşı karşıyayız böyle. Çok efendi terbiyeli bir adam. Daha sonra Demokrat Parti’den mebus oldu, hatta zannediyorum Yassıada’ya da gitti. Bakan oldu. Bütün

bunlar olduktan sonra, yani Yassıada'dan kurtulduktan sonra bir gün rastladım kendisine. İki dost gibi karşılaştık. Fikir ayrılığı başka şey. O başka şey, öteki başka şey. Geçenlerde bir şey sormak için –daha evvel de bir ahbabıma ait bir iş vardı, onun için- aramıştım onu. Bana söylediler o beyin elindeymiş iş. Tanıyor musunuz dediler. Dedim gayet iyi tanırım. O zaman da adam çok iyi karşılamıştı. Bu sefer de bir şey sormak istiyorum. Açtım telefonu. Dedim beni hatırlayacak mısınız? Anadolu Kulübü'ndeymiş de galiba. Misafirleri filan varmış. Çağırdılar, geldi. Dedim ben böyle böyle, bilmem dedim hatırlayacak mısınız? “Aman efendim sizi hatırlamam mı? Bütçe encümeninde az mı beraber bulunduk” dedi. “Sizi hatırlamamak olur mu?” dedi. İşte biraz böyle konuştuk; ne dedi biliyor musunuz? “O devirleri arıyorum hanımefendi,” dedi, “ o devirleri arıyorum.” İşte bu yetişir.

Evet, hatası olmadı mı Halk Partisi'nin? Hataları oldu, olmadı değil. Hatasız insan olmaz. Ama o devre başka bir devreydi ve Atatürk'ün kurduğu bir zemin vardı. Atatürk öldükten sonra İsmet Paşa aynı yoldan yürümüş olsaydı, bugün her şey bambaşka olurdu. Me laiklikte, ne kadın haklarında, ne şunda, ne bunda İsmet Paşa Atatürk'ün yolundan yürümedi. Açıkçası bu.”¹¹⁰

---

¹¹⁰ İnan, a.g.e., s.444, 445.

Eskiden milletvekilleri arasında çok tartışma olup olmadığı sorusuna şu şekilde cevap vermiştir:

“Olmazdı. Olgun insanlardı. En cahili bile. Menfaatlerini düşünenler yok muydu? Vardı tabii. Ama normal kabul etmek lazım. İfrat herhangi bir hareket yoktu. Ama sonra sonra...”¹¹¹

Mecliste yaptığı konuşmalarla ilgili bir soruya şu cevabı vermiştir:

“Ben Maarif Cemiyeti’nde çalışıyordum. Maarif Cemiyeti reisiyim. Şimdi Maarif Cemiyeti’nden Köşk’e müracaat ederler yardım için. Maarif Cemiyeti’ne diye yazarlar. Maarif Cemiyeti’nin eti ne budu ne? Kendi bütçesi nedir? Ona buna yalvararak yardım tedarik ediyoruz. Fakat elimizden geldiği kadar biz çok talebe himaye ettik. Hatta geçenlerde birisi bana dedi ki, “Sizin himaye ettiğiniz bir talebe varmış” dedi, “o bugün meşhur bir doktormuş. Hatta annesi ile görüşürüm, sizinle çok tanışmak ister.” Böyle işte, elimizden geldiği kadar yardım ettik. Yani gücümüzle mütenasip (uygun) olmayacak şekilde yardımlar yaptık. Ama yaptığımız yardımları da ilan etmedik. Yalnız raporlar var, orada yazardık.

Bir gün birisi geldi bana, Giresun mebusu. Böyle böyle bir çocuk var dedi. İsmet Paşa’nın dedi çavuşunun mu askerinin mi oğlu, yardım istiyor. Yalnız ikmali var

---

¹¹¹ İnan, a.g.e., s.446.

dedi. Dedim ikmalî varsa, ikmalini versin, eğer şartlarımıza uygunsa, çünkü daha iyi derecede olması lazım, idare heyetinde bir şey yaparız dedim. Bir de İzmit mebusu var, Sedat Bey. O da bana bir talebe ismi verdi. Fakat bu talebeyi biz tahkik ediyoruz, cevap alamıyoruz. Hatta birkaç defa da söyledim, Sedat Bey, gelmedi bunlar için bir şey, dedim.

Bir gün bir baktım –Giresun mebusu-hanımefendi geldi dedi. Acaba derecesi nasıl dedim, idare heyeti ya iyi diye kabul eder yahut da pekiyi ister. Canım efendim dereceye ne bakıyorsunuz, geçmiş ya! dedi. Prensiplerimiz var dedim, idare heyetine koyduğum zaman ona aykırı bir şey olursa, ben bir şey yapamam. Siz bir sorun bakalım dedim, nasıl bir dereceyle geçmiş diye, tehdit etti beni. Biz size sorarız filan diye.

O zaman da Maliye'den bana yardım koyuyorlar, işte böyle 50 bin lira filan. Neyse bir taraftan Maliye bütçesinin raportörüyüm. Onlarla meşgulüm. Bir gün holde Nihat Erim, Sedat Pek bana dedi ki, “Hanımefendi bunlar sizin için komplo hazırlıyorlar.” Ha! Şey geldi ondan evvel, bütçe müzakere oluyor. Maliye bütçesi geldi. Yardımlar var, encümen de bu yardımların aleyhinde. Encümende kimler var? Hasan Polatkan, Abidin Potaoğlu, Tahtakılıç, Ahmet Oğuz, Adnan Menderes (Demokrat Parti milletvekilleri). Bunlar Demokratlardan olanlar. Bunlar da encümendeler. Ben

dört sene bunlarla beraber çalıştım. Fakat aleyhindele bunların hepsi. Fakat bana mesela diyorlar ki, o Abidin Potaoglu –Eskişehir mebusu-: “Sizin Cemiyet başka, amma biz bu yardımların aleyhindeyiz.” Ben de işte öteye beriye başvuruyorum ki, aman bu yardımlar kesilmesin diye. Tam o sırada bütçe konuşuluyor, izahat verdim. Dedim ki, işte böyle böyle, şunu yapıyoruz bunu yapıyoruz. En nihayet Polatkan dedi ki: “Verilen izahatı dinledim efendim. Ben bu 50 bin liranın 75 bin liraya çıkarılmasını teklif ediyorum” dedi Hasan Polatkan. Encümen de “hay! hay!” dedive kabul etti.

Benden evvel Çocuk Esirgeme Kurumu başkanı orada. O yardım istedi. Kabul etmediler onu. Benim ondan sonra. Benimkini kabul ettiler.

Bir gün her iki cemiyet idare heyetine üye olan bir arkadaş –gene mebus- telefon etti bana. Dedi ki: Çocuk Esirgeme Kurumu’na verilen parayı siz almışsınız. Yok dedim Galip Bey, öyle bir şey yok. Yalnız dedim Canpolat teklif etti onu kabul etmediler. Fakat benimki geldiği zaman ben izah ettim. Hasan Polatkan bu şekilde teklif etti. Encümen kabul etti. Onunkini almış değil. Böyle bir vaziyet yok dedim. Sizin için bir şeyler hazırlıyorlar dedi. Vallahi dedim onlar hazırlasınlar, ben de cevabını veririm, dedim.

Aradan zaman geçti; işte holde Nihat Erim, Sedat Bey vb. “Hanımefendi bunlar sizin için komplo hazırlıyorlar” dedi.

Nihat Erim. Halk Partili. Sedat Pek de Halk Partili. O Eşref Dizdar –Giresun- Halk Partili.

Ben bunu ciddi telakki etmedim. Hazırlasınlar beyefendi, ben de hazırlarım, dedim. Cevabını veririm, dedim. Böyle şaka gibi. Hastalandım. Bütçe müzakere oluyor. Boğazım ateş içerisinde, hatta bir gece evvel erkenden kalktım –saat 4’e kadar filan devam ediyor bütçe müzakeresi- saat 12’de duramadım artık, ateşim var, kalktım eve geldim. Ertesi gün müzakere oluyor. Maliye bütçesi görüşmelerine ara verilmiş. Öbür tarafta Maarif bütçesinin raportörüyüm. Benim bulunmam lazım. Telefon ediyorlar, gitmedim. Ateşim var. Sesim çatlak, boru gibi. Bizim reis telefon ediyor. “Aman!” diyor “Hanımefendi gelsin. Maarif bütçesi müzakere olacak kimse yok burada” diyor. “Asıl raportör yok burada” diyor. Çünkü biz özel raportör oluyoruz. Maarif bütçesinin incelediğimiz raporunu koyuyoruz. Bir de encümenin ayrıca mazbata muharriri var. Mazbata muharriri heyet-i umumiyesinden (bütününden) mesul. Fakat mazbata muharriri olmadığı için, reis de bilmeceburiye beni çağırıyor. Edip de diyor ki, hasta, ateşi var. Ben 39 derece ateşle evde yatıyorum.

Telefon ettim Rahmi Bey'e. O İzmir mebusu. Dedim ki, beyefendi hastayım. 39 derece ateşim var. Maliye bütçesi müzakere olacak, aman dedim, siz bu paraya göz kulak olun. "Aman kızım! Daha bilmem hangisindeyiz. O ancak yarına kalır" dedi. Hayır, yani şayet olursa dedim, siz ilgilenin. Bu sefer ikinci bir telefon. Aman! Benim için, hanımefendi ne yapsın yapsın gelsin. Saat 10. Ben artık giyinorum kuşanıyorum böyle.

Daha evvel de bu encümende böyle bir çalışma tarzı vardı. Her kanun layihasını ihtisası olan bir arkadaşa verirler. O inceler rapor yazar, umumi rapora konur. Bu yardım şeyisini de Fazıl Şerafettin'e verdiler. Onları tetkik etti. Benim de onlara verdiğim malumat var. Ne yapayım, o malumatı aldım geldim meclise. Şemsettin Günaltay ile başvekâlet müsteşarı Nihat Erim. Şemsettin böyle oturuyor, böyle yanımda, Nihat Erim de yanımda, "Hanımefendi, hiç merak etmeyin. Meclis kabul etmez" dedi. Tam benim teklifim geldi, biz size göstereceğiz dediler ya! Efendim bir takrir var. O takrirdede efendim, Türk Eğitim Derneği'ne verilmiş olan 50 bin liranın tayyi (üzerinden geçiş). Çıktım. İzahat verdim. Dedim böyle böyle. Konuşuluyor işte. Tam o sırada Hamdullah Suphi girdi içeriye. Etrafa şöyle bir bakındı. Kürsüye çıktı, fırladı; bu sefer lehte konuşmaya başladı. Benim lehimde, yani Cemiyet'in lehinde. Arkadan Muhittin Baha çıktı. "Efendim!" dedi "Bu öyle

bir müessese ki, değil 50 bin lira, bu Maarif hizmetine yardım ediyor” dedi. “75 değil, 175 bin lira olmalıydı” dedi. Bunlar benim lehime konuşuyorlar. Fakat öyle bir şey var ki, bu münasebetle ben birkaç defa çıktım, dedim ki, efendim rahatsızdım, hazırlıklı gelmedim. Eğer bilseydim ki, sizin bu şekilde davranacağınızı ben daha çok hazırlıklı gelirdim. Fakat yaptığımız işler şunlar, şunlar, şunlar dedim. Gelirimiz de şu şu, yardımla çalışılıyor dedim.

Ben anlatıyorum, şimdi o bir iki kişi var, onlar bana sual soruyorlar. Bunlar, hepsi, bu yardım keyfiyeti dedim idare heyetinden geçer. Prensiplerimiz vardır dedim. Bu prensiplere göre alırız, uygun değilse almayız (öğrenciyi) dedim. Bu şekilde. Nihayet, meclisin havası da böyle bir bulandı, karıştı. Geldim, oturdum. Nihayet böyle birisi de çıktı konuştu. Şemsettin Bey dedi ki bana, “Artık cevap verme. Meclisin havası anlaşıldı. Yok, artık bunlar kazanamazlar” dedi. Şimdi konuşma bitti, reye koyacaklar. Tagyîr (değiştirmeyi) kabul edenler? Hayır, hayır, hayır. Meclis çınlıyor. Kabul etmeyenler tagyîri. Meclis çınlıyor. Kabul etmiyorlar tagyîri. Meclis çınlıyor. 50 bin lirayı kabul edenler? Red, red, red, nasıl meclis avazı çıktığı kadar.

75 bin lirayı kabul edenler? Kabul, kabul, kabul.

Ben artık ne hale gelmişim? Kıpırmızı suratım. Bana döndü Şemsettin Bey dedi ki: “Gördün mü bak.

Meclis kabul etti” dedi. Sonra söylüyorlar. demişler ki, bu işin içinde bir iş var. Yoksa demişler. Fakihe Hanım öyle yaş tahtaya basmaz. Sonra anlattılar bana.

Nihayet bir İzmir mebusu vardı, Ekrem Bey. Ben çıkıyordum, yanıma geldi hemen. “Sizi ben büfeye götüreyim,” dedi, “hayli yorulduunuz” dedi. Anlattım dedim böyle. “Anladık zaten” dedi. “Meclis de anladı” dedi. “Yoksa sizin böyle bir zaaf göstereceğinize hiç kimse inanmaz. Gördünüz meclisin havasını” dedi.

Ben böyle geliyorum. Bütçe encümenine çıkan bir merdiven vardı. Ekseriyetle Saracoğlu o merdivenin altında oturur. Bazen biz de orada otururuz. Sedat Pek de onun yanında. Şimdi ben gülerek geliyorum o tarafa. Saracoğlu da gülerek bana bakıyor. Dedi ki Saracoğlu: “Ben sana demedim mi hanım seni yenecek diye” dedi Sedat Pek’e. O hanımefendi filan demezdi. “Bir daha seneye” dedi. Ben dedim, bir daha seneye ben de size cevabını veririm.

Sonra çok şey yaptım. Zaten çekilmeyi arzu ediyordum. O zaman çok yoruluyordum. Zaten bütçe encümeni öyle, ondan sonra o İktisadi Devlet Teşekküllerinde...Aylarca toplanıyor. Bulunuyorum o içtimalarda (oturumlarda). Edip dedi ki bana, 50-60 sayfalık kanun şeylerini ben okuyorum. Hatta bir gün Refik Saydam başvekil; Refik Saydam’a kahveci ihlamur getirdi, önüne koydu. Döndü Refik Saydam bana

“Hanumefendi bu sizin” dedi; yani sizin için, yani haplarla filan. Zaten ayrılmayı düşünüyordum, dedim şu parayı alayım da...(Maarif Cemiyeti için) Edip o zaman ısrar etti. Dedi ki, ya Cemiyet ya şu filan olmaz dedi. Böyle şey olmaz. Bakıyorum kendimde artık çalışma kudreti yok. Buraya (İstanbul’a) geldiğimiz zaman, herkes hasta zannetti beni, çünkü o kadar yorulmuşum bu kadar mesai içerisinde. Bu parayı alayım da, kurtarayım da ondan sonra dedim. Hayır, kabul etmediler. Senin gibi birisini...benim gibi bir budala yok dedim. Baktım olacak gibi değil. Bir gün istifayı verdim ve doğrudan doğruya İstanbul’a geldim. Artık kimse bir şey diyemedi.

Sonra mecliste bazı arkadaşlar, biz size çok gücendik dediler. Siz ayrılmayacaktınız dediler. Artık sıhhatim müsait değil dedim. Meclisin size karşı olan güvenini gördünüz dediler. Bu müesseseye yazık olur filan.

Bu münasebetle ben birkaç defa çıktım (kürsüye). Yoksa öyle uzun boylu heyet-i umumiyede konuşmuş insan değilim. Ama encümende (komisyonda) faydalı oldum. Gene encümende az konuşurdum. Bakardım benim söyleyeceğim bir şeyi bir arkadaş söyledi; matlub hâsıl oldu (istenilen gerçekleşti) diye ben onu tekrar etmezdim. Bazıları öyle değil. Söylemiş olmak için o da

lafa karışır. Ama mesaimle çok faydalı olmuşumdur bütçe komisyonunda.”¹¹²

“...Bütçe komisyonundaydım, doğru ama ben asıl maarifçiyim değil mi ya! Hayır, maarif komisyonunda olsaydım, bu kadar kuvvetli olamazdım. Oradan her konuda iş geçiyor. Recep Bey öyle dedi: “İdareci olduğun için, senin daha iyi yetişmen için, seni bütçe komisyonuna ayırdık” dedi. Ve her sene seçim olur. Reislikte, reis vekilliğinde, mazbata muharrirliğinde münakaşa olur, dağılır reyler. O gün encümen mesela 30 kişi ise, 29 reyle beni seçerler; 30’uncu oy benim kendi oyum, başkasına veririm.

Bir gün Sırrı Day dedi ki bana, “Mazbata muharriri bu belli ki sizin verdiğiniz oy, bir arkadaşa verdiniz, ama bu gibi şeylerde siz pekâlâ kendinize oy verirsiniz” dedi.

Sonra bir takım alt komisyonlar olurdu. Bazı sorunları encümende halledemeyiz de, deriz ki, bir komisyon teşkil edilsin. Bu komisyon tetkik etsin, incelesin, encüme getirsin. O komisyonlarda vazife almışumdur. Üniversitenin mesela kanunlarında daima vazifeli olmuşumdur.”¹¹³

V., VI., VII. ve VIII. dönemlerde Bütçe Komisyonu üyeliği yapan Öymen, ayrıca Seçim Tutanaklarını İnceleme

---

¹¹² İnan, **a.g.e.**, s.447-453.

¹¹³ İnan, **a.g.e.**, s.454.

Komisyonu'nda görev almıştır. Genel Kurulda kanun tasarı ve teklifleri hakkında VI. dönemde 1 ve VIII. dönemde 3 konuşma yapmıştır. Meclis Soruşturma önermeleri hakkında da VIII. dönemde 1 kez söz almıştır.¹¹⁴

35 yaşında milletvekili seçilen Fakihe Öymen,¹¹⁵ 1935 yılındaki Cumhuriyet Halk Partisi'nin Dördüncü Büyük Kurultayı'nda sekreter olarak görev yapmıştır.¹¹⁶

Fakihe Öymen, VII. dönemde, Maliye Vekâleti bütçesi münasebetiyle söz almış Çocuk Esirgeme Kurumu ile ilgili olarak şunları söylemiştir:

“Efendim, cemiyetin mesaisi hakkında Mazbata muharriri arkadaşımız kâfi derecede izahat verdiler. Fakat Osman Şevki arkadaşımızı tatmin edebilmek üzere huzurunuzda çıkmış bulunuyorum. Cemiyet biliyorsunuz ki çok eskidir. 1928 senesindenberi devam etmektedir. Cemiyetin bugün yaptığı işler, dört lisesi vardır; bunun kız erkek olmak üzere iksi burada, birisi Bursa'da, birisi de izmir'dedir. Sekiz de yurdu vardır. Gerek mekteplerde ve gerek yurtlarda himaye ettiğimiz çocuklar pek çoktur. Bunların bir kısmı parasız, bir kısmı da yarı paralıdır. Bunlar için bu sene bütçesinde hemen hemen yüz bin

---

¹¹⁴ **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenteler 1935-2009**, s.303,304.

¹¹⁵ Semra Gökçimen, “Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi”, **Yasama Dergisi**, Sayı:10, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık 2008, s.56.

¹¹⁶ **C.H.P. Dördüncü Büyük Kurultayı Görüşmeleri Tutulgası 9-16 Mayıs 1935**, Ulus Basımevi, Ankara, 1935, s.5.

liraya yakın bir masraf kabul edilmiştir. Cemiyetin sadece Hükümetten gördüğü yardımla yaşıyan bir müessese olmadığını söylemek isterim. Bugün bütçesi aşağı yukarı yarım milyona yakındır. Fakat mühim bir kısmını mekteplerin geliri teşkil etmektedir. Bu gelir bir taraftan varidat, bir taraftan masraf kaydedilir.

Buna mukabil yurtlar hiç bir zaman cemiyet için bir gelir membaı değildir. Çünkü yurdlarda okuyan talebelerin hemen ekserisi fakir çocuklardır ve cemiyet tarafından himaye gören çocuklardır. Bu sene cemiyet daha iyi bir karar aldı. Gerek yurdlara ve gerek müesseselere kabul edeceği talebeler için bazı esaslı kayıt ve şartlar tesbit etmiştir. Bu kayıt ve şartları haiz olanlar, mekteplere ve yurdlara parasız veyahut yarı paralı olarak kabul edilecektir. Bundan maada cemiyet, nizamnamesinin emrettiği en mühim vazifelerden biride, memlekette okuma istidadında olupta okuyamıyan, okutulamıyan çocukları himaye ederek yurdlara alıp okutmağa çalışmaktadır. Yani cemiyet nizamnamesinin en ehemmiyetli mad desı budur.

Bu sene bir çok yerlerden talep karşısında kaldık. Kirmasti, Çankırı müracaat etti. Ağrı bir talebe yurdu açılması için cemiyetimize teklifte bulundu. Cemiyetin yegâne varidat membaı yurt ve mektep gelirlerinden ibaret değildir. Ondan sonra resmî ilân bürosundan alınan bir gelikle, rozet hasılatı Hükümetten yardımı

vardır, gayet cüzi teberrüler de vardır. Gerçi hayır müesseselerinin kendi kendilerini korumaları belki esas olarak kabul edilebilir. Fakat bugünkü vaziyette bunun o kadar kabili tahakkuk olmadığını görüyoruz. Binaenaleyh cemiyetin esas işleri hakkında verdiğim izahat arkadaşımı tatmin ederse (Eder, eder sesleri) bu masrafi kabul etmelerini rica ederim. (Alkışlar).”¹¹⁷

Fakihe Öymen, VIII. Dönemde, 23 Haziran 1948 tarihinde TBMM’nde, Van’da yaptırılan askeri hastane ve uçak alanı ile satın alınan kavurma işinde yolsuzluklardan Refik Saydam, Şükrü Saraçoğlu, Recep Peker ve Birinci Hasan Saka Kabinelerinde yer almış olan Milli Savunma Bakanları hakkında Meclis soruşturması yapılmasına dair olan önerge münasebetiyle söz almış ve şunları söylemiştir:

“Usul hakkında konuşacağım. Evvelâ esas meselenin reye konmasını istiyorum. Bu görüşmede Meclis soruşturulması esastır. Esas reye konmadan zabıtları tam mı, eksik mi verelim meselesi ikinci derecede kalır.”¹¹⁸

---

¹¹⁷ **TBMMZC**, VI. Dönem, 25.Cilt, 62.Birleşim, 25.5.1942, 1.Oturum, sayfa:283.

¹¹⁸ **TBMMZC**, VI.Dönem, 12.Cilt, 75.Birleşim, 23.6.1948, 2.Oturum, sayfa:358.

Fakihe Öymen, VIII. Dönemde, 24 Şubat 1949 tarihinde TBMM'nde, Maliye Bakanlığı'na ait 1949 yılı Bütçesi münasebetiyle söz almış ve şunları söylemiştir:

“Sayın arkadaşlar; evvela tasvip buyuracağınız ödeneğe aitderneğin adı Millî Eğitim Derneği değil TürkEğitim Derneğidir. Yani eski adıyla Türk MaarifCemiyetidir.

Bu dernek 1928 yılında yine sizler tarafındantesis edilmiş bir müessesedir. Aşağı yukarı21 senelik bir hayatı vardır. Derneğe her seneHükümet bütçesinden yardım yapılmaktadır.Filhakika arkadaşımızın söylediği gibi, bu tasarrufzamanında bu gibi ödeneklerin ve yardımların tasfiyesine zaruret olduğu hatırlanabilir. Ancak şunu ifade etmek isterimki; Türk Eğitim Derneği âmme hizmetigören bir müessesedir. Birçok yurtları vardır.Aynı zamanda mektepleri vardır. Bu mektepleri yeni açılmamıştır. Ankara'daki mektep 18seneliktir. Aşağı yukarı teşekkülünden bugüne kadar dernek küçümsenmeyecek kadar iyi işleryapmıştır. Filhakika Millî Eğitim Bakanlığıdururken talebe-okutmak için yalnız ona ait şeyinböyle hususi teşekküllere yer verilmemesi akla gelebilir ama, düşünmek lâzımgelir ki bugibi müesseselerin karınca kaderince yaptıkları yardım vaziyetini de hiçbir zaman istihdaf etmemeklâzımdır. Yalnız mektep açmakla bu derneğin işi bitmiş değildir. Gerek talebe yurtlarımızda,gerekse okullarında talebe

okumaktadır. Yalnız talebe okutmak işi o kadar genişştir ki gerek kendi yurtlarımızda gerek okullardamevcut talebe adedi tahminen üç bineyaklaşmaktadır, sade Ankara'da talebe adedi800 ü mütecavizdir. Böyle bir müesseseye lalettayın, derme çatma müessese nazariyle bakmaki bilmiyorum hakikatle ne dereceye kadar kabiliteliftir. Müsaade ederseniz size birkaç rakamokuyacağım. 1928 de teşekkül eden bu müesseseninbirçok hizmetler yaptığından bahsettim sizifazla sıkılmamak için bu müessesenin 1941 denbu yana sarfettiği paraların listesini okursambu müessese hakkında bir fikir vermiş olabilirim:

1941 den 1948 e kadar, hattâ bu seneyi denazarı itibare alarak okul ve yurtlara yapmışolduğu yardım, aşağı yukarı, 500 000 liradır. Bumüessesenin gerek kendi okul ve yurtlarındave hattâ resmî müesseselerde okuttuğu talebelervardır bunların masrafı olarak 1941 den1948 e kadar, hattâ bu sene de dâhil, 41 denbugüne kadar 350 bin liraya yakın para vermiştirbunun dışında birtakım muhtaç ve çalışkansaçocuklara az bir yardımla onların tahsilinikolaylaştırıyoruz. Bundan başka da ayrıca kitap yardımları yapıyoruz. Ayrıca meslek veyasair okullarda kendi imkânlarıyla veya gündüzlü okuyan muhtaç talebelerin prevantoryom ücretini veriyoruz. 21 senelik bir âme müessesesi olan ve bu yolda çalışan bu

müessesenin yaptığı işler elle tutulacak kadar müspet işlerdir.

Müesseselerimizin bulunduğu sahaları: Ankara'da bir mektebimiz, bir talebe yurdumuz var. Bu yurdu geçen sene tesis ettik, küçük mikvasıtasıdır, Yenişehir Lisesinin içerisinde nihayet elli kişilik bir yurttur. Bunun dışında Bursa Kız Lisesi vardır. Nihayet Edirne de, Balıkesir'de Çorum'da, Antakya'da Adana, Konya, İzmir'de talebeyurtlarımız vardır. Bu yurtlarımızın bir kısmının gelirleri kâfidir, Bunlar kendi gelirleriyle idare olunurlar. Fakat bazı müesseselerimiz vardır ki, bunların gelirleri hiç bir zaman masrafların karşılık değildir. Bilhassa şunu belirtmek isterim ki, bu yurtlarda okuttuğumuz talebelerden aldığımız ücret hiç bir zaman dışarda bir talebenin yapacağı masrafa tekabül etmez. O kadar cüzidir. Bunlar içerisinde en çok yardımcı olduğumuz bilhassa hudut şehrimiz olan Edirne yurdu. Antakya'ya 12 bin liradan aşağı olmamak üzere yardım yapmaktayız. İşte arkadaşlarımızın tasfiye edilmesini istediği 70 bin lira yardımın parasıdır.

Filhakika, hepiniz bilirsiniz ki, İstanbul'daki yurtları Milî Eğitim Bakanlığına devretmek zaruretinde kaldık. Fakat yurtlarımız yalnız İstanbul'da değildir. Aynı zamanda 6-7 yerde yurdumuz vardır. Binaenaleyh, arkadaşlarıma bu vaziyeti arz ettikten sonra

kendi takdirlerine bırakıyorum.Yalnız şunu rica etmek isterim arkadaşlarımdan;işlerin, bilhassa yurtlarda işlerin aksamasını sağlamak bakımından bu yardımların gelmesini.

Sonra, hayır kurumları; pekâlâ bilirsiniz ki,sadece kendi gelirleriyle yaşayan müesseseler değildir.Hayır kurumları cemiyetlerin âdeti mânevî dayanaklarıdır. Onlara biz elimizden geldiğ kadar yardım edecek olursak, onlar hakikaten az dahi olsa, memlekete faydalı işler göreceklere benim şahsan kanaatim vardır. (Kâfi, kâfisesleri). Takdir Yüksek Heyetinizindir.

....

Efendim, Türk Eğitim Derneğinin yurt ve okullarında tahminen 3 bin çocuk barınmakta ve okumaktadır. Filhakika bu işler Millî Eğitim Bakanlığının işidir, fakat onun sırtından 3 bin kişilik bir yükü almak da büyük bir iştir.

Demin, teşekkür ederim, Muhittin Baha Pars arkadaşımız konuştu fakat diğer arkadaşımız (Nereden geliyor bu...) dediler. Elimde bütçenin tetkiki esnasında hayır cemiyetlerinin vaziyetini incelemek üzere kurulan Tâli Komisyona vermiş olduğum liste var. Bu listede öğrenci taksitlerinden bir milyon 111 bin küsur lira, resmî ilânlardan 35 bin lira, vaktiyle resmî ilânlara Türk Eğitim Derneği tavassut ediyordu. Fakat Basın Birliğinin

teşekkülü üzerine yine Hükümet kanaliyle bize dendi ki, bu hakkınızı Basın Birliğine veriniz, bundan elde ettiğiniz parayı da size Basın Birliği versin. Basın Birliğiyle bir mukavele yaptık, her sene bize 35 bin lira verilecekti, fakat iki senedir bu paradan mahrumuz.

Sonra bir piyango gelirimiz vardır. Arkadaşlar bilirsiniz ki, son zamanlara kadar eşya piyangosu keşidesini yalnız Türk Eğitim Derneği yapardı ve bundan 50-60 bin lira alırdık. Fakat iki senedir eşya piyangosu o kadar çoğaldı ki, bu kanaldan gelirimiz 26 bin liraya kadar indi. Bunda bizim sun'u taksirimiz yoktur.

Onun dışında her sene bir gün rozet dağıtıyoruz. Memleketin en ücra köşelerinden bile rozet parası gelir. Bu suretle de 11-12 bin lira alırız. Ondan sonra üye aidatı vardır. Bundan da 2 400 lira kadar alırız. Yalnız şunu ifade etmek isterim ki, hiçbir hayır müessesesi üye aidatı ile geçinemez.

Sonra, balo ve müsamere geliri var. Bütünbunların heyeti mecmuası 1 365 977 liradır.

Şimdi Emin Soysal arkadaşım Yenişehir Lisesininkuruluşundan bahsettiler, eğer sıkmazsambu hususta kısa malûmat vermek isterim.

Atatürk'ün buradaki 1925 tarihindeki açışnutkundan mülhem olarak 1928 de burada, hattâbu salonda toplanılarak Türk Marif Cemiyetinininasası kurulmuş. Bu cemiyetin bir tüzüğüvardır. Tüzüğün birinci

maddesinde der ki, «Yurt içinde ve dışında talebe için özel yurtlarkurmak, mektep açmak, yabancı lisan öğretmüessese açmak ve okuma imkânını bulamıyançalışkan vatan çocuklarına yardım, etmek ve onların tahsillerine imkân vermek.»

İşte Ankara 'daki Yenişehir Lisesi lisan öğretmek gayesiyle teessüs etmiştir. Fakat itiraf edeyim, arkadaşımın da bildiği gibi, bu müessesetam istenilen şekilde bir kollej mahiyetinde değildir. Resmî liseler muadili bir lisedir. Biz burada İngilizce tedrisatını geliştirmek için, bilhassa benim geldiğim zamandan itibaren büyük bir mesai sarfettik. Sarfedilen bu mesaiyi, Millî Eğitim Bakanlığı vazifesini ifa etmiş olan arkadaşlarım pek iyi bilirler, bâzı derslerin İngilizce okutulması için teşebbüse giriştik, fakat maalesef müsait bir cevap alamadık, muvaffak olmadık. Nihayet son zamanlarda haftalık ders saatlerinde bir eksiklik olmamak şartıyla bâzı derslerin İngilizce olarak okutulması müsaadesini almış bulunuyoruz. Yalnız arkadaşlar, her şeyden evvel bunu tatbik etmek için öğretmen meselesi birinci derecede gelir. Öğretmen için de Londra'da bulunan Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişi Nurettin Palvan'la muhabere edeyiz. Bu mektep bu şekilde teessüs etmiştir. Böyle kurulmuş olan bir müesseseyi kapatmak benim elimde değildir. Nihayet bir zamanlar bin talebeyi istiap etmiş olan ilk, orta, lise, gerek kız,

gerek erkek talebe okuyan böyle bir müesseseyi elbetteki yardımcı bir müessese olarak kabul etmek zaruretimiz vardır.

...

Şimdi adedi pek hatırımda değil, esasen hasta idim, yataktan kalkarak geldim, hazırlıklı değilim. Elimde istatistiki tam ve hakiki bir rakam veremeyeceğim. Yenişehir Lisesinde 20 talebedir. (Kolejde sesleri) Kolej dediğimiz Yenişehir Lisesidir. Bu müesseselerde mahallin okuttuğu çocuklardan vardır. Bunların bir kısmının parası dernek tarafından temin edilir.

Bir zamanlar Yenişehir Lisesinin tuhaf bir ismi vardı; buraya zengin çocukları gider denirdi. Memleketin zengin, fakir, her çocuğun burada okumak imkânı vardı.

Arkadaşım istihfakâr bir eda ile söylediler. Ben de ilâve etmek mecburiyetindeyim ki; bütün müesseselerimiz doğrudan doğruya Millî Eğitim Bakanlığı müfettişleri tarafından daima sıkı bir kontrole tâbi tutulan resmî liselere muadil bir müessesedir. Hiçbir zaman keyfî hareketi vâki değildir. Aynı zamanda kendi müfettişimiz de vardır. Kendi müfettişimiz uzun seneler Millî Eğitim Bakanlığında çalışmış, Umum Müdürlük, Müsteşarlık mevkiine kadar yükselmiş, Danıştayda Daire Reisliği yapmış ve Türk Eğitim Derneği idare Kurulunda uzun zaman çalışmış kıymetli bir arkadaştır.

Kendisi raporlarını Dernek Başkanlığına değil doğrudan doğruya, re'sen Millî Eğitim Bakanlığına gönderir. Müesseselerimiz böyle yürüyen müesseselerdir.

Sonra, arkadaşım İstanbul'daki yurtların niçin devredildiğini sordular. Bu mesele hakkında arkadaşların uzun boylu izahat istiyebileceklerini tahmin etmiyorum. Yalnız şu kadarını söylemek zorundayım; 1947 senesine gelinceye kadar bizim de Kadırga'da talebe yurdumuz vardı. Bu yurdun 10 sene evvelki hali ile bugünkü hâli arasındaki farkı bilenlerçoctur, Bunlarfevkalâde müesseseler değildir ama emek ve para sarfettiğimiz müesseselerdir. Talebe yurdu deyince lâalettayin bir otel gibi talebenin gelip gitmesi, yatması anlaşılmalıdır. Onları biz bir eğitim ve öğretim yuvası telâkki ediyoruz. Kütüphaneleri vardır. Bundan lâzımgeldiği şekilde istifade edilebilir.

Nihayet sıcak bir yatak, bir yemek ki, bunların hepsi temin edilmektedir. Ancak öyle vaziyetler oldu ki, biz bu müesseselerin disiplinini sağlıyamamak durumuna düştük. Bu duruma düşünce bu mesuliyetli işi Türk Eğitim Derneği omuzlarında taşıyamazdı. Hükümete müracaat ettik müesseselerimizde disiplini sağlamak için bize yardım ediniz veyahut da bu yurtları siz alınız dedik; teşebbüs böyle oldu efendim. (Kâfi, kâfi sesleri).

...

Belki 20 den de fazladır, size isim isim de gösterebilirim.

...

Söyliyeyim.

...

Şimdi arkadaşlar bizim müesseselerimiz gayet mütevazı bir şekilde idare olunmaktadır. Yenişehir Lisesinde ki, aşağı yukarı demin de söylediğim gibi 800 küsur talebesi vardır, 7 tane memuru vardır. Ambar memurluğu ile muhasebe memurluğu aynı şahıs üzerinde değildir. Ayrı ayrıdır. Zaten diğer müesseselerde de bu iki vazifenin aynı adamın elinde bulunmamasına dikkat ediyorum.”¹¹⁹

Fakihe Öymen, VIII. Dönemde TBMM'nin 26 Aralık 1949 tarihindeki 1.Oturumunda görüşülen Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlerle Köy Sağlık memurlarının geçimlerini düzenlemek üzere 3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunlara ek 5129 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Kanun münasebetiyle söz almış ve şunları söylemiştir:

“Sayın arkadaşlar; huzurunuzda getirilmiş olan bu kanun tasarısının, arkadaşların büyük bir endişe ile bahstemiş oldukları kiliği ortadan kaldırmak için getirilmiş bir kanun diye telâkki etmek gerekir.

---

¹¹⁹**TBMMZC**, VI. Dönem, 16.Cilt, 51.Birleşim, 24.2.1949, 3.Oturum, sayfa:592,593;595,596.

Bu kanun tasarısı komisyona geldiği zamanuzun boylu görüştük. O zaman hepimiz hatırlarsınız köy enstitüsü kanunları başka bir zihniyetle ortaya çıkarılmıştı. 3803 sayılı Kanun ondan sonra aynı mahiyette bazı kanunlar aynı mahiyette bazı tâdillerle huzurunuzda geldi. Bunlar hakkında fazla tafsilât vermiyeyim, bunları zaten kâfi derecede biliyorsunuz, sırf hatıralarınızı canlandırmak bakımından kısaca arzettim.

Yine pek iyi bilirsiniz ki, ilk kanun mevzu bahis olduğu zaman, bu köy enstitüsü mezunu öğretmenler 20 lira ücretle işe başladılar. Kendilerine ayrıca bir ev ve uygulama bahçesi verildi. Nihayet yapılan tadillerle ve zamanın ağır şartları da göz önünde bulundurularak aylık ücretleri bir miktar yükseltildi. Bu kanun tasarısı huzurunuzda yeni bir vaziyetle gelmiş bulunuyor. Bu kanun doğrudan doğruya eski rejimi tamamiyle değiştiren, fakat yeni rejime girerken bir intikal vaziyeti yaratan bir kanundur ve zannımca, komisyon adına da söyleyebilirim, böyle bir intikal devresine ihtiyaç vardır. Çünkü köy enstitüsü mezunları ilkokulu bitirdikten sonra 5 sene bir tahsil devresi geçiriyorlar ve sonra öğretmen oluyorlar. Hâlbuki öğretmen okulu mezunları ilköğretmeni bitirirler, üç senelik ortaokulu bitirirler, ondan sonra da üç yıllık bir meslekî tahsil yaparlar.

Binaenaleyh, bu vaziyet karşısında gayet tabii olarak 12 000 mevcutlu olan ve baştan beri başka bir rejimle işe girip ve içlerinde muvaffak olanların da bulunduğu inandığımız böyle geniş rakamlı bir zümrenin, öğretmen okulu mezunu gibi, yani altı yıllık tahsil yapanlar gibi, muameleye tâbi olması, adalet yapmak isterken, ayrılık yapmamak isterken bizzarure bu yapmak istediğimiz şeyleri yapmak vaziyetine düşeriz.

Binaenaleyh, intikal vaziyetinde, bidayette stajyer olarak girmeyi kabul etmek bir zarurettir. Stajyerlik, dikkat ederseniz üç yıldır, burada altı yıl diyor. Devlet memurları için bu altı aydan iki yıla kadardır. Yani bunların bünyesine göre hususiyetine göre biz bunlara fazla bir imkân vermekteyiz. Bunların içerisinde muvaffak olanlara üç yılı muvaffakiyetle bitirenlere derhal 3656 sayılı Kanunun muayyen mebdine dayanarak 20 lira asli maaşa geçeceklerdir. Binaenaleyh ortada bir haksızlık mevzuu bahis değildir, encümende uzun uzadiye tetkik edilmiştir. Bâzı arkadaşlarımız bunun Bütçe Encümeninde incelenmesi hususunda mütalâada bulundular bunun incelenmemiş tarafı kalmamıştır, ben buna Bütçe Encümeni namına muvaffakat etmemekteyim. Bâzı rakamlar vermek istiyorum. Şimdi bu kanun kabul edildiği zaman on bir küsur öğretmen 100 liradan 105 liraya geçecektir. Bir arkadaşımız dediler ki, bunlar

72 lira maaş almaktadırlar, 72 lira ile nasıl geçinebilirler!

Hükümet bidayette bunu düşündüğü, memleketin içinde bulunduğu ağır şartları düşündüğü için biliyorsunuz ki, bunlar emekli sandığı keseneğine dâhildirler, emekli sandığı keseneği olarak kesilecek olan. beş lirayı zammetmek suretiyle aylıklarının 72 liradan aşağı düşmemesini temin etmiş bulunmaktadır.

Sonra arkadaşlarım, öğretmen arkadaşların aşağı yukarı beş bin küsuru 1950 yılı içerisinde maaşa geçmiş olacaktır. 12 bin küsur kişinin içerisinde 5 bin küsurunun 1950 senesinde maaşa geçmesi küçümsenecek bir iş değildir, arkadaşlar.

Bunun bütçeye yüklediği miktar, sağlık memurlarıyla beraber 4 milyon lirayı geçmektedir.

Bugün derhal 12 bin kişinin, tahsil farkı nazarı itibare alınmadan, maaşa geçirilmesini istemiyen hiç kimse tasavvur edemem. Fakat bir de imkânları düşünmek lâzımdır.

Bugünkü Vaziyet, bütçe imkânları, hattâ bütçenin sıkıntılı durumu karşısında biraz da fedakârlık denilecek mahiyette telâkki edilmesi lâzımdır.

Arkadaşlar yüksek tasvibinize arzedilmiş olan bu kanunun komisyonlara iade edilmeden derhal müzakere edilmesini rica ediyorum.

...

Kabul ediyoruz.

...

Evet, aynen kabul ediyoruz.

...

Kabul ediyoruz.

...

Aynen kabul ediyoruz.

...

Kabul ediyoruz.”¹²⁰

Fakihe Öymen, VIII. Dönemde TBMM'nin 23 Mart 1950 tarihindeki 4.Oturumunda görüşülen Köy Okulları ve Köy Enstitüleri Teşkilatına dair olan Kanuna bir madde eklenmesi hakkında Kanun münasebetiyle söz almış ve şunları söylemiştir:

“Sayın arkadaşlar, arkadaşımız Lûtfi Gören'in teklifi tamamiyle ve prensip itibariyle, büsbütün ayrı bir mevzudur. Bu kanun tasarısı alelhlak muvaffakiyetsizliklerden, fakru zaruretlerinden dolayı okuyamadıklarından sınıfta kalanların affi değildir. Bu kanun nev'i şahsına münhasır özelliği olan bir kanun olması dolayısıyla yüksek huzurunuzda gelmiştir. Binaenaleyh, Komisyon adına bu teklifin kabuledilmemesini rica ederim.

...

---

¹²⁰**TBMMZC**, VIII. Dönem, 22.Cilt, 22.Birleşim, 26.12.1949, 1.Oturum, sayfa:476,477;484,485.

Köy enstitüleriyle, sanat okulları arasında prensip bakımından fark olduğunu söylemişim. Çünkü köy enstitüleri ilk kuruluş devresinde gerek bina bakımından, gerek öğretmen bakımından ve gerekse ders vasıtaları bakımından pek muntazam, bir tahsil durumu takip edecek vaziyette değildir. Binaenaleyh, asıl kuruluşun tamamlanması 1946 dan sonra olduğuna göre bu devreye kadar biraz da kendi sunutaksiri olmadan başarısızlık gösterenlerin affedilmesi âdilâne bir vaziyettir. Ama, diğer taraftan sanat okullarında muvaffak olamadıkları için sınıfta kalanların affedilmesi keyfiyeti tamamiyle bunun zıddıdır. Sanat okullarını nazarı itibara alıp da lise ve orta okulda muvaffak olamayıp sınıfta kalanlar okuldan çıkarılanlar niçin affedilmesin? Binaenaleyh, teklif prensip itibariyle tamamiyle ayırır, onun için tekrar bunun kabul edilmemesini rica ediyorum.”¹²¹

Fakihe Öymen meclisteki bu konuşmalarının dışında, görev yaptığı süre içerisinde aşağıdaki kanun görüşmelerine katılmıştır:

1. 15.6.1938 tarihindeki Noter kanunu.¹²²
2. 7.11.1941 tarihindeki Encümen seçimleri.¹²³

---

¹²¹ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 25.Cilt, 71.Birleşim, 23.3.1950, 4.Oturum, sayfa:859,860.

¹²² **TBMMZC**, VIII. Dönem, 76.Birleşim, 15.6.1938, 1.Oturum, sayfa:182.

3. 5.4.1943 tarihindeki Hatay mebusluğuna seçilen Ali Şelhum Devrim hakkında 1.4.1943 tarihli Mazbataların Tetkiki encümeni mazbatasının müzakereleri.¹²⁴
4. 29.12.1948 tarihindeki Orman Genel Müdürlüğü 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu.¹²⁵
5. 11.2.1949 tarihindeki Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ticaret Anlaşması ile Türkiye-Belçika Ödeme Anlaşmasının yürürlük sürelerinin bir ay daha uzatılması hakkındaki Kanun.¹²⁶
6. 11.2.1949 tarihindeki çok çocuklu hâkimlere verilecek yardım paraları hakkındaki Kanunun kaldırılmasına dair olan Kanunun ikinci maddesi yerine Konya Milletvekili Muhsin Adil Binal'ın teklif ettiği madde hakkındaki önerge.¹²⁷

---

¹²³ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 2. Birleşim, 7.11.1941, 2. Oturum, sayfa:14.

¹²⁴ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 8. Birleşim, 5.4.1943, 1. Oturum, sayfa:2.

¹²⁵ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 25. Birleşim, 29.12.1948, 2. Oturum, sayfa:425.

¹²⁶ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 44. Birleşim, 11.2.1949, 1. Oturum, sayfa:125.

¹²⁷ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 44. Birleşim, 14.2.1949, 1. Oturum, sayfa:133.

7. 14.2.1949 tarihindeki Türkiye - Fransa ödeme Anlaşmasına ek olarak Ankara'da imzlanan protokolün onanması hakkındaki Kanun.¹²⁸
8. 14.2.1949 tarihindeki Türkiye ile Almanya'daki Fransız işgal bölgesi arasında imzalanan Ticaret ve ödeme Anlaşmaları ile Modüs vivendi ve eklerinin onanması hakkındaki Kanun.¹²⁹
9. 25.2.1949 tarihindeki Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu.¹³⁰
10. 27.2.1949 tarihindeki Orman Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu.¹³¹
11. 25.11.1949 tarihindeki Devlet Demiryolları ve Limanları işletme Genel Müdürlüğünün 1943 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu.¹³²
12. 11.2.1950 tarihindeki Orman Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu.¹³³

---

¹²⁸ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 45. Birleşim, 14.2.1949, 1. Oturum, sayfa: 187.

¹²⁹ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 45. Birleşim, 14.2.1949, 1. Oturum, sayfa: 179.

¹³⁰ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 52. Birleşim, 25.2.1949, 3. Oturum, sayfa: 706.

¹³¹ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 54. Birleşim, 27.2.1949, 5. Oturum, sayfa: 1003.

¹³² **TBMMZC**, VIII. Dönem, 9. Birleşim, 25.11.1949, 1. Oturum, sayfa: 186.

13. 11.2.1950 tarihindeki Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu.¹³⁴
14. 11.2.1950 tarihindeki Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanun.¹³⁵
15. 20.2.1950 tarihindeki Ankara Üniversitesi 1960 yılı Bütçe Kanunu.¹³⁶
16. 24.2.1950 tarihindeki Orman Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu.¹³⁷
17. 25.2.1950 tarihindeki Vakıflar Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu.¹³⁸
18. 25.2.1950 tarihindeki Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu.¹³⁹

---

¹³³ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 44. Birleşim, 11.2.1950, 1. Oturum, sayfa:451.

¹³⁴ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 44. Birleşim, 11.2.1950, 1. Oturum, sayfa:459.

¹³⁵ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 44. Birleşim, 11.2.1950, 1. Oturum, sayfa:90.

¹³⁶ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 51. Birleşim, 20.2.1950, 3. Oturum, sayfa:911.

¹³⁷ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 55. Birleşim, 24.2.1950, 3. Oturum, sayfa:1225.

¹³⁸ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 56. Birleşim, 25.2.1950, 3. Oturum, sayfa:1318.

¹³⁹ **TBMMZC**, VIII. Dönem, 56. Birleşim, 25.2.1950, 3. Oturum, sayfa:1306.

SONUÇ

Türk Milletinin çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkması için birçok yenilik gerçekleştiren Atatürk, Türk kadınının Cumhuriyet idaresinde hak ettiği yeri elde etmesi için çalışmıştır. 1926 yılında Medeni Kanun'la yeni haklar edinen, 1930'da Belediye seçimlerine katılma, 1933'te Muhtar seçilme hakkını alan Türk kadını, Atatürk'ün önderliğinde, 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilen kanunla milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanmıştır. 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan V.Dönem seçimlerinde 18 kadın milletvekili seçilerek TBMM'ne katılmıştır. Kadınların milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanması, sonrasında yapılan seçimler, ilk kadın milletvekillerinin seçimleri ve TBMM'ndeki çalışmaları kamuoyunda büyük yankı yapmıştır. Dönemin gazeteleri yaptıkları haberlerle ilk kadın milletvekilleri ve TBMM'ndeki çalışmalarıyla ilgili olarak halkı aydınlatmışlardır. Bu milletvekillerinden biri de Fakihe Öymen'dir. Fakihe Öymen, V.Dönem (1935-1939), VI. Dönem (3 Nisan 1939-15 Ocak 1943), VII. Dönem (8 Mart 1944-14 Haziran 1946) İstanbul milletvekiliği ve VIII. Dönem (5 Ağustos 1946-24 Mart 1950) Ankara milletvekilliği yapmıştır. İzmir milletvekili olan Benal Nevzat İştâr Arıman ile beraber en uzun süre milletvekilliği yapan kadın milletvekillerindendir.

Milletvekilliği döneminde, Bütçe Encümeni'nde görev yapan Öymen, yaptığı çalışmalarıyla TBMM'ne giren diğer 17 kadın milletvekili gibi Atatürk'ün Türk kadınına olan güvenini boşa çıkarmamıştır.

KAYNAKLAR

Arşiv Belgeleri:

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi:

BCA. 490.01.2.9.15

TBMM Arşivi:

TBMMArşivi, Seçim Mazbatası, V.Dönem, “Fakihe Öymen”.

TBMMArşivi, Seçim Mazbatası, VI. Dönem, “Fakihe Öymen”.

TBMMArşivi, Seçim Mazbatası, VII. Dönem, “Fakihe Öymen”.

TBMMArşivi, Seçim Mazbatası, VII. Dönem, “Fakihe Öymen”.

TBMM Arşivi, Tercüme-i Hal Kâğıdı, “Fakihe Öymen”.

Zabıt Cerideleri:

TBMMZC, VI. Dönem, 25.Cilt, 62.Birleşim, 25.5.1942,
1.Oturum, sayfa:283.

TBMMZC,VI. Dönem, 12.Cilt, 75.Birleşim, 23.6.1948,
2.Oturum, sayfa:358.

TBMMZC, VI. Dönem, 16.Cilt, 51.Birleşim, 24.2.1949,
3.Oturum, sayfa:592,593;595,596.

TBMMZC, VIII. Dönem, 22.Cilt, 22.Birleşim,
26.12.1949, 1.Oturum, sayfa:476,477;484,485.

- TBMMZC, VIII. Dönem, 25.Cilt, 71.Birleşim,**
23.3.1950, 4.Oturum, sayfa:859,860.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 76.Birleşim, 15.6.1938,**
1.Oturum, sayfa:182.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 2.Birleşim, 7.11.1941,**
2.Oturum, sayfa:14.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 8.Birleşim, 5.4.1943,**
1.Oturum, sayfa:2.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 25.Birleşim, 29.12.1948,**
2.Oturum, sayfa:425.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 44.Birleşim, 11.2.1949,**
1.Oturum, sayfa:125.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 44.Birleşim, 14.2.1949,**
1.Oturum, sayfa:133.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 45.Birleşim, 14.2.1949,**
1.Oturum, sayfa:187.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 45.Birleşim, 14.2.1949,**
1.Oturum, sayfa:179.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 52.Birleşim, 25.2.1949,**
3.Oturum, sayfa:706.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 54.Birleşim, 27.2.1949,**
5.Oturum, sayfa:1003.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 9.Birleşim, 25.11.1949,**
1.Oturum, sayfa:186.
- TBMMZC,VIII. Dönem, 44.Birleşim, 11.2.1950,**
1.Oturum, sayfa:451.

- TBMMZC**, VIII. Dönem, 44.Birleşim, 11.2.1950,
1.Oturum, sayfa:459.
- TBMMZC**,VIII. Dönem, 44.Birleşim, 11.2.1950,
1.Oturum, sayfa:90.
- TBMMZC**,VIII. Dönem, 51.Birleşim, 20.2.1950,
3.Oturum, sayfa:911.
- TBMMZC**,VIII. Dönem, 55.Birleşim, 24.2.1950,
3.Oturum, sayfa:1225.
- TBMMZC**,VIII. Dönem, 56.Birleşim, 25.2.1950,
3.Oturum, sayfa:1318.
- TBMMZC**,VIII. Dönem, 56.Birleşim, 25.2.1950,
3.Oturum, sayfa:1306.

Gazeteler:

- Cumhuriyet**, 15 Teşrinisani 1933.
- Cumhuriyet**, 25 Haziran 1934.
- Cumhuriyet**, 7 Teşrinievvel 1934.
- Cumhuriyet**, 27 Teşrinievvel 1934.
- Cumhuriyet**, 12 Teşrinisani 1934.
- Cumhuriyet**, 6 Birincikanun 1934.
- Cumhuriyet**, 7 Birincikanun 1934.
- Cumhuriyet**, 8 Birincikanun 1934.
- Cumhuriyet**, 9 Birincikanun 1934.
- Cumhuriyet**, 10 Birincikanun 1934.
- Cumhuriyet**, 14 Birincikanun 1934.
- Cumhuriyet**, 22 Birincikanun 1934.

- Cumhuriyet**, 24 Birincikanun 1934.
Cumhuriyet, 31 Birincikanun 1934.
Cumhuriyet, 5 İkincikanun 1935.
Cumhuriyet, 13 İkincikanun 1935.
Cumhuriyet, 17 İkincikanun 1935
Cumhuriyet, 24 İkincikanun 1935.
Cumhuriyet, 26 İkincikanun 1935.
Cumhuriyet, 28 İkincikanun 1935.
Cumhuriyet, 29 İkincikanun 1935.
Cumhuriyet, 30 İkincikanun 1935.
Cumhuriyet, 31 İkincikanun 1935.
Cumhuriyet, 5 Şubat 1935.
Cumhuriyet, 6 Şubat 1935.
Cumhuriyet, 8 Şubat 1935.
Cumhuriyet, 9 Şubat 1935.
Cumhuriyet, 10 Şubat 1935.
Cumhuriyet, 12 Şubat 1935.
Cumhuriyet, 23 Şubat 1935.
Cumhuriyet, 28 Şubat 1935.
Cumhuriyet, 1 Mart 1935.
Cumhuriyet, 2 Mart 1935.
Cumhuriyet, 3 Mart 1935.
Cumhuriyet, 4 Mart 1935.
Cumhuriyet, 8 Mart 1935.
Cumhuriyet, 7 Nisan 1935.
Kurun, 4 Şubat 1935.

- Kurun**, 5 Şubat 1935.
Kurun, 6 Şubat 1935.
Kurun, 8 Şubat 1935.
Kurun, 9 Şubat 1935.
Kurun, 10 Şubat 1935.
Kurun, 17 Şubat 1935.
Kurun, 20 Şubat 1935.
Kurun, 25 Şubat 1935.
Kurun, 1 Mart 1935.
Kurun, 2 Mart 1935.
Kurun, 4 Mart 1935.
Kurun, 4 Mart 1935.
Kurun, 8 Mart 1935.
Kurun, 9 Mart 1935.
Milliyet 5 Şubat 1935.
Milliyet, 6 Şubat 1935.
Milliyet, 7 Şubat 1935.
Milliyet, 9 Şubat 1935.
Milliyet, 12 Şubat 1935.
Milliyet, 2 Mart 1935.
Milliyet, 5 Mart 1935.
Son Posta, 5 Şubat 1935.
Son Posta, 6 Şubat 1935.
Son Posta, 8 Şubat 1935.
Son Posta, 23 Şubat 1935.
Son Posta, 2 Mart 1935.

Ulus, 16 Şubat 1935.

Ulus, 1 Mart 1935.

Ulus, 2 Mart 1935.

Ulus, 3 Mart 1935.

Ulus, 8 Mart 1935.

Makale, Kitap, vb. Yayınlar:

“Türkiye’de Kadına Seçme ve Seçilme Hakkının Tanınması”, **Mimoza**, Aralık 2016, Sayı:5.

ALACI, Beral, “Atatürk Dönemi Cumhuriyet Halk Partisi Kurultaylarında, Nizamnamelerinde ve Programlarında Kadın Algısı”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:14, Sayı:3, Eylül, 2016.

Bursa’nın Köklü Eğitim Kurumları BURSA KIZ LİSESİ (BURSA KIZ MUALLİM MEKTEBİ), Editör: Aysun (Yedikardeş) Dönmez, Stil Matbaacılık, İstanbul, 2012.

C.H.P. Dördüncü Büyük Kurultayı Görüşmeleri Tutulgası 9-16 Mayıs 1935, Ulus Basımevi, Ankara, 1935.

ÇANAKLI, Oktay, “Atatürk ve Kadın Hakları”, **Kalem**, Sayı:161, Kasım 2013.

DUROĞLU, Sibel, **Türkiye’de İlk Kadın Milletvekilleri**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih (Türkiye Cumhuriyeti

- Tarihi) Anabilim Dalı yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara, 2007.
- ERDOĞAN, Nevzat, “Muş’un İlk Kadın Milletvekili, Nermin Neftçi (1924-2003)”, **Anemon, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:3, Sayı:1, Haziran 2015.
- GENÇKAYA, Ömer Faruk, “Kadın Milletvekillerinin Yasama ve Denetim Faaliyetleri ve Rollerini (1935-2007)”, **Yasama**, Sayı:18.
- GÖKÇİMEN, Semra, “Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi”, **Yasama Dergisi**, Sayı:10, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık 2008.
- İNAN, Arı, **Tarihe Tanıklık Edenler, Cumhuriyet’in Kurucu Kuşağıyla Söyleşiler**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Yaylacık Matbaacılık, İstanbul, 2011.
- KUTAY, Cemal, **Atatürk “Bugün” Olsaydı**, Cem Ofset Matbaacılık Sanayi A.Ş.
- KÜÇÜKKÜLAHLI, Sibel, ÖZÇELİK, Fatih, “VI. Dönem TBMM’nin Toplanması ve Genel Yapısının Analizi”, **History Studies**, Volume:6, Issue:6, Aralık 2014.
- Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara, 2012, s.X.
- SEZER, Ayten, “Türkiye’deki İlk Kadın Milletvekilleri ve Meclis’teki Çalışmaları”, **Atatürk Araştırma**

Merkezi Dergisi, Türkiye Cumhuriyeti'nin 75.Yılı Özel Sayısı, Cilt: XIV, Sayı:42, AKDITYK, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Kasım 1998.

Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009, Hazırlayanlar:Semra Gökçimen vd., TBMM, Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2009.

UZMAN, Nasrullah, “Cumhuriyet Türkiye’sinin İlk Kadın Milletvekilleri: Biografileri, Genel Özellikleri ve TBMM’ndeki Faaliyetleri”, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü II.Genç Bilim Adamları Sempozyumu Bildiriler 17-18-20 Mayıs 2010**.

YEŞİLORMAN, Mehtap, “A Study On Women In Turkish Political Life And The Turkish Women Parliaments”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:20. Sayı:2, Elazığ, 2010.

İnternet Kaynakları:

<http://bianet.org/system/uploads/1/files/attachments/000/001/414/original/4.jpg?1432049372> 08.12.2017 17.19.

<https://www.ted.org.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA79D6F5E6C1B43FF0B63B814DE2D1523> 08.12.2017 17.51.

https://m.facebook.com/photo.php?fbid=2030613480282983&id=178564975487852&set=a.215030008508015.60453.178564975487852&refid=13&_tn_=%2B%3E 08.12.2017 17.57.

<https://www.google.com.tr/search?q=fakihe+%C3%B6ymen&safe=strict&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwidLLuM46nYAhVRyaQKHS4XDV8QsAQILQ&biw=1280&bih=626#imgrc=hUxDSiLAcBCV1M:&spf=1514363353926> 27.12.2017 11.32.

<https://www.google.com.tr/search?q=fakihe+%C3%B6ymen&safe=strict&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwidLLuM46nYAhVRyaQKHS4XDV8QsAQILQ&biw=1280&bih=626#imgrc=83TubSo508317M:&spf=1514363353926> 27.12.2017 11.38.

https://www.google.com.tr/search?safe=strict&biw=1280&bih=626&tbm=isch&sa=1&ei=IF1DWrOFEKnegAb_1YiYcG&q=fakihe+%C3%B6ymen&oq=fakihe+%C3%B6ymen&gs_l=psy-ab.3..0j0i24k1.138776.140914.0.141867.11.11.0.0.0.0.203.1429.0j9j1.10.0....0...1c.1.64.psy-ab..1.2.353....0.krMJyvRpSLs#imgrc=OWklFq2xaerZJM:&spf=1514364451126 27.12.2017 11.46.

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=2392391> 27.12.2017 12.34.

<http://www.yenidonem.com.tr/print.php?id=25586&tur=haber> 27.12.2017 12.27.

EKLER

- EK1:**Kadınların Milletvekili Seçilmesi Hakkındaki Kanun
- EK2:**Kadınlara Milletvekili Seçme ve Seçilme Hakkı Tanıyan Kanun Haberi
- EK3:**6 Şubat 1935 Tarihli Kurun Gazetesi'nin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu adaylarla ilgili haberi
- EK4:**6 Şubat 1935 Tarihli Kurun Gazetesi'nin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu adaylarla ilgili haberi
- EK5:**8 Şubat 1935 tarihli Cumhuriyet Gazetesinin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu adaylarla ilgili haberi
- EK6:**9 Şubat 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu milletvekili listesi
- EK7:**9 Şubat 1935 tarihli kurun gazetesinde aralında Fakihe Öymen'in de bulunduğu seçilen milletvekilleri ile ilgili haber
- EK8:**9 Şubat 1935 tarihli kurun gazetesinde aralında Fakihe Öymen'in de bulunduğu seçilen milletvekilleri ile ilgili haber

- EK9:**9 Şubat 1935 tarihli kurun gazetesinde aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu seçilen milletvekilleri ile ilgili haber
- EK10:**17 Şubat 1935 tarihli kurun gazetesinde aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu seçilen milletvekilleri ile ilgili haber
- EK11:**2 Mart 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu TBMM'nin açılış haberi
- EK12:**1 Mart 1935 tarihli Ulus gazetesinin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu ilk kadın milletvekillerinin de katıldığı TBMM'nin açılış haberi
- EK13:**4 Mart 1935 tarihli Kurun gazetesinin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu TBMM encümen seçimleriyle ilgili haberi
- EK14:**Aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu Cumhuriyetin ilk kadın milletvekillerinin fotoğrafları
- EK15:**24.04.1941-24.04.1949 tarihleri arasında Türk Eğitim Derneği Genel Başkanı olan Fakihe Öymen'in bir fotoğrafı
- EK16:**Fakihe Öymen'in Bursa Kız Muallim Mektebi'nde görev yaparken çekilmiş bir fotoğrafı
- EK17:**Türkiye'nin ilk kadın milletvekillerinden Fakihe Öymen'in, 1931'den İstanbul milletvekili

seçildiği 1935'e dek müdürü olduğu Bursa Kız Lisesi'nin öğretmen kadrosunun bulunduğu 1931 yılında çekilmiş bir fotoğraf

EK18: Fakihe Öymen'in, Bursa Kız Lisesi'nde öğrencileri ile birlikte bir fotoğrafı.

EK19: Fakihe Öymen'in 1929-30 öğretim yılı Bursa Kız Lisesi Öğretmen ve Öğrencileri ile birlikte bir fotoğrafı

EK20: Fakihe Öymen'in bir fotoğrafı

EK21: Fakihe Öymen'in bir fotoğrafı

EK22: Fakihe Öymen'in Atatürk ile beraber bir fotoğrafı

EK23: Fakihe Öymen'in Bursa Kız Lisesi'nde çekilmiş bir fotoğrafı

EK24: Fakihe Öymen'in Tercüme-i Hal Kâğıdı

EK25: Fakihe Öymenin V.Dönem Seçim Mazbatası

EK26: Fakihe Öymen'in VI.Dönem Seçim Mazbatası-A

EK27: Fakihe Öymen'in VI.Dönem Seçim Mazbatası-B

EK28: Fakihe Öymen'in VII.Dönem Seçim Mazbatası

EK29: Fakihe Öymen'in VIII.Dönem Seçim Mazbatası

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KOMMÜNİTEYET ARAŞTIRMA

İNTİHABİ MEB'USAN KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE
VE KANUNGİBİR MADDE İLAVESİNE DAİR KANUN

Kanun No : 2598

Kabul tarihi : 5/12/934

Madde 1.- İntihabi meb'usan kanununun maddel ikinci
maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Üyeleri Türkiye devleti
halkından her kırk bin nüfusa bir kişi olmak üzere seçilir . Bir in-
tihap dairesinin nüfusu kırk binden aşağı olsa dahi her halde bir Meb'us
seçme hakkı olacağı gibi nüfusun kırk binden yukarıya için aşağıdaki
gibi muamele yapılır :

Elli beş bine kadar bir , elli beş bin birden doksan beş
bine kadar iki , doksan beş bin birden yüz otuz beş bine kadar üç , yüz
otuz beş bin birden yüz yetmiş beş bine kadar dört meb'us seçilecek ve
bu miktarın ziyadesi bu yolda artırılacaktır .

Madde 2.- İntihabi meb'usan kanununun 5, 11, 16, 23, 26
inci maddelerindeki 18 yaşını bitirenler kaydı 22 yaşını bitirenler
şeklinde değiştirilmiş ve bu maddelerdeki (ZUKÜR) kaydı kaldırılarak
yerine kadın , erkek konulmuştur .

Madde 3.- Rey verenlerden , rey verirken hüviyet ve şahsiyetleri
belli olmayanların rey'i kabul olunmaz .

Madde 4.- Bu kanun hükümleri neşri tarihinden başlar .

Madde 5.- Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri heyeti me-
murdur .

TEŞKİLATI ESASİYE KANUNUNUN 10 VE 11 İNCİ
MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA
KANUN

Kanun No : 2599

Kabul tarihi : 5/12/934

Madde 1.- Teşkilatı esasîye kanununun onuncu ve onbirinci
maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 10.- Yirmi iki yaşını bitiren kadın , erkek her türk
Meb'us seçmek hakkına sahiptir .

Madde 11.- Otuz yaşını bitiren kadın , erkek her türk
Meb'us seçilebilir .

Madde 2.- Bu kanun neşri tarihinden itibaren .

490 01 2 9 15

2

EK2: Kadınlara Milletvekili Seçme ve Seçilme Hakkı Tanyan Kanun Haberi Cumhuriyet, 6 Birincikanun 1934:1.

KURUN

Yanan gazetesi Üçler Sa-
mende Haftasında 12 Ada-
bağcıları tarafından çıkarılır.
2. Sayı no: 1000

1935 Şubat 6

C. H. Fırkası Sayılay namzed listesi

Atatürkten Ulusa Beyanname: "Yüce Türk Ulusundan itimad isterim"

"Yeniden deruhle edeceğimiz ağır vazifeleri yüce bir başarmak ve ulusumuzun müsbet hesaplarını verebilmek samimi kavgamızdır. Bu anımız veğür vazifeleri gövde birlikte çalışabileceğimiz arkadaşlarımızı Yüce seçiminize arzuyorum."

1935 ve 1931 yıllarında başkanlık, bu yere bulunmuş genel başkanlığı, birçok Türk vatandaşları tarafından seçilmiştir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir.

Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir.

Namzetler kimler?

Cincoyev Halk Fırkası tarafından seçilmiş olan namzedlerin listesi aşağıdaki gibidir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir.

 Turkin (Antalya)	 Nakiye (Keremün)	 Fahriye (İstanbul)	 Şevki (Man)
 Keman (Manisa)	 Şükrü Naili (İstanbul)	 Adnan (Manisa)	 Şevki (Man)
 Fatma (Edirne)	 Semra (Trabzon)	 İsmail Mustafa (Samsun)	 Hasan (Samsun)

Atatürkün özadı : Kamâl
İstanbul, 4 (A.A.) — Bugünkü tebliğde Üçler Sameni üyeleri tarafından seçilmiş olan namzedlerin listesi aşağıdaki gibidir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren ve halkın güvenini kazanmış bir liderdir.

EK3:6 Şubat 1935 Tarihli Kurun Gazetesi'nin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu adaylarla ilgili haberi Kurun, 6 Şubat 1935:1.

EK5:8 Şubat 1935 tarihli Cumhuriyet Gazetesinin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu adaylarla ilgili haberi **Cumhuriyet**, 8 Şubat 1935:1.

EK6:9 Şubat 1935 tarihli Cumhuriyet gazetesinin aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu milletvekili listesi

Cumhuriyet, 9 Şubat 1935:6.

EK7:9 Şubat 1935 tarihli kurun gazetesinde ara'dında Fakihe Öymen'in de bulunduğu seçilen milletvekilleri ile ilgili haber Kurun, 9 Şubat 1935:1.

EK8:9 Şubat 1935 tarihli kurun gazetesinde aralında Fakihe Öymen'in de bulunduğu seçilen milletvekilleri ile ilgili haber Kurun, 9 Şubat 1935:9.

Dün Yeni Saylavlarımızı Seçtik

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

Şimdiye kadar... Türkiye Cumhuriyeti... seçimler...

KURUN BAĞI KUPONU... Kurun Bağ Kurumu... 9-2-933

EK9:9 Şubat 1935 tarihli kurun gazetesinde aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu seçilen milletvekilleri ile ilgili haber Kurun, 9 Şubat 1935:4.

EK10:17 Şubat 1935 tarihli kurun gazetesinde aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu seçilen milletvekilleri ile ilgili haber Kurun, 17 Şubat 1935:4.

Cumhuriyet'in İlk Kadın Milletvekilleri

1. Mevrure GÖNENÇ (Afyonkarahisar)	10. Fakihe ÖYMEN (İstanbul)
2. Satı (Hatı) ÇIRPAN (Ankara)	11. Benal İŞTAR ARIMAN (İzmir)
3. Türkan ÖRS BAŞTUĞ (Antalya)	12. Nevzat GÜPGÜP (Kayseri)
4. Sebiha Gökçül ERBAY (Balıkesir)	13. Ferruh Bahire MOROVA (Konya)
5. Şekibe İNSEL (Bursa)	14. Bediz AYDİLEK (Malatya)
6. Hatice ÖZGENER (Çankırı)	15. Mihri PEKTAŞ (Samsun)
7. Huriye Önz BAHA (Diyarbakır)	16. Esmâ NAYMAN (Seyhan)
8. Fatma MEMİK (Edirne)	17. Sabiha GÖRKEY (Sivas)
9. Nakiye ELGÜN (Erzurum)	18. Seniha HIZAL (Trabzon)

Kaynak: TBMM ALBÜMÜ, s.97-112

EK14: Aralarında Fakihe Öymen'in de bulunduğu Cumhuriyetin ilk kadın milletvekillerinin fotoğrafları

<http://bianet.org/system/uploads/1/files/attachments/000/001/414/original/4.jpg?1432049372> 08.12.2017 17.19

EK15:24.04.1941-24.04.1949 tarihleri arasında Türk Eğitim Derneği Genel Başkanı olan Fakihe Öymen'in bir fotoğrafı
<https://www.ted.org.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA79D6F5E6C1B43FF0B63B814DE2D1523> 08.12.2017 17.51

EK16: Fakihe Öymen'in Bursa Kız Muallim Mektebi'nde görev yaparken çekilmiş bir fotoğrafı

**Bursa'nın Köklü Eğitim Kurumları BURSA KIZ LİSESİ
(BURSA KIZ MUALLİM MEKTEBİ)**, Editör:Aysun
(Yedikardeş) Dönmez, Stil Matbaacılık, İstanbul, 2012, s.78.

EK17:Türkiye'nin ilk kadın milletvekillerinden Fakihe Öymen'in, 1931'den İstanbul milletvekili seçildiği 1935'e dek müdürü olduğu Bursa Kız Lisesi'nin öğretmen kadrosunun bulunduğu 1931 yılında çekilmiş bir fotoğraf

<https://m.facebook.com/photo.php?fbid=2030613480282983&id=178564975487852&set=a.215030008508015.60453.178564975487852&refid=13&tn=%2B%3E> 08.12.2017 17.57.

EK18: Fakihe Öymen'in, Bursa Kız Lisesi'nde öğrencileri ile birlikte bir fotoğrafı

**Bursa'nın Köklü Eğitim Kurumları BURSA KIZ LİSESİ
(BURSA KIZ MUALLİM MEKTEBİ)**, Editör:Aysun
(Yedikardeş) Dönmez, Stil Matbaacılık, İstanbul, 2012, s.78.

EK19: Fakihe Öymen'in 1929-30 öğretim yılı Bursa Kız Lisesi Öğretmen ve Öğrencileri ile birlikte bir fotoğrafı

**Bursa'nın Köklü Eğitim Kurumları BURSA KIZ LİSESİ
(BURSA KIZ MUALLİM MEKTEBİ)**, Editör:Aysun
(Yedikardeş) Dönmez, Stil Matbaacılık, İstanbul, 2012, s.206.

EK20: Fakihe Öymen'in bir fotoğrafı

<https://www.google.com.tr/search?q=fakihe+%C3%B6ymen&safe=strict&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwidLLuM46nYAhVRyaQKHS4XDV8QsAQILQ&biw=1280&bih=626#imgrc=hUxDSiLAcBCV1M:&spf=1514363353926> 27.12.2017 11.32.

EK21: Fakihe Öymen'in bir fotoğrafı

<https://www.google.com.tr/search?q=fakihe+%C3%B6ymen&safe=strict&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwidLLuM46nYAhVRyaQKHS4XDV8QsAQILQ&biw=1280&bih=626#imgrc=83TubSo508317M:&spf=1514363353926> 27.12.2017 11.38.

EK22: Fakihe Öymen'in Atatürk ile beraber bir fotoğrafı

https://www.google.com.tr/search?safe=strict&biw=1280&bih=626&tbm=isch&sa=1&ei=IF1DWrOFEKnegAb_1YiYCg&q=fakihe+%C3%B6ymen&oq=fakihe+%C3%B6ymen&gs_l=psy-ab.3..0j0i24k1.138776.140914.0.141867.11.11.0.0.0.0.203.1429.0j9j1.10.0....0...1c.1.64.psy-ab..1.2.353....0.krMJyvRpSLs#imgrc=OWkIFq2xaerZJM:&spf=1514364451126 27.12.2017 11.46.

EK23: Fakihe Öymen'in Bursa Kız Lisesi'nde çekilmiş bir fotoğrafı

https://www.google.com.tr/search?q=fakihe+%C3%B6ymen&safe=strict&biw=1280&bih=626&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=mhUIT2wRn8VgjM%253A%252CwIPrHXkydgoIPM%252C_&usg=__qvPqd9105XN5zHr9kKGjIprOeKU%3D&sa=X&ved=0ahUKEwiK066b3_YAhURC-wKHdb8B0cQ9QEIPjAG#imgrc=oLqLKu6Ndl-yQM:&spf=1517317250313

Seçim dairesi	İstanbul	Eserleri	
Adı	Fakihe	İlim rütbeleeri	
Soy adı	Öymen	Meslek ve meşguliyeti	ahallin ve mübâhik
Babasının ve annesinin adı	İsmail Afife	Evli olup olmadığı ve kaç çocuğu bulunduğu	Evli, çocuğu yok
Doğduğu yer	İstanbul	Seçimden önceki son memuriyeti	Bursa Kız İmamhatun Mektebi, Bursa Kız İmamhatun Mektebi ve Bursa Kız İmamhatun Mektebi
Oturduğu yer	Bursa	Memur değilse seçimden önceki son vaziyeti	
Doğum tarihi	1900	Seçim mazbatasının tarihi	
Tahsili	İstanbul İmamhatun Mektebi (İstanbul İmamhatun Mektebi)	Kaç reyile sayılığa seçildiği	
Bildiği diller		Mazbatasının Meclis genel Heyetince tasdik tarihi (*)	
Nede ihtisası olduğu	Ömer	Meclise itihak tarihi	

[*) Bu ve Meclis Kayıtları belgeleri doldurulmadıkça.

EK24:Fakihe Öymen'in Tercüme-i Hal Kâğıdı
TBMM Arşivi, Tercüme-i Hal Kâğıdı, "Fakihe Öymen".

DİZİN

A

- Abdülhalik Renda, 56,
65
Abidin Potaoglu, 70
Adnan Menderes, 70
Ahmet Oğuz, 70
Atatürk, 10, 13, 14, 15,
17, 18, 19, 22, 23, 24,
25, 28, 33, 39, 41, 48,
54, 57, 64, 65, 66, 68,
86, 99, 104, 105, 106
Ayşe Hanım, 21

B

- Bahire Bediz Morova
(Aydilek), 12
Bedriye Hanım, 26
Behice Alkan, 21
Belkıs Sami, 21
Benal Nevzat (İştar)
Arıman, 12
Bursa, 12, 19, 20, 23, 30,
32, 34, 37, 48, 52, 55,
56, 58, 59, 60, 61, 78,
83, 105, 124, 125, 126
Bursa Kız Lisesi, 28, 30,
52, 55

C

- Cevat Dursunoğlu, 65
Cumhuriyet Halk
Fırkası, 7, 29, 56

Ç

- Çocuk Esirgeme
Kurumu, 71, 78

D

- Demokrat Parti, 67, 70

E

- Edip Öymen, 60
Esmâ Nayman, 13, 29,
46
Eşref Dizdar, 72

F

- Fakihe Öymen, 12, 23,
27, 28, 30, 31, 32, 33,
34, 36, 46, 48, 49, 50,
51, 52, 55, 56, 58, 60,
78, 80, 81, 90, 94, 95,
99, 101, 112, 113,
114, 115, 116, 117,
118, 119, 121, 123,
124, 125, 127, 132,

133, 134, 135, 136,
137
Fatma (Şakir) Memik,
12
Fazıl Şerafettin, 73
Feride Rahmi, 26
Ferruh (Ferruha)
Güpgüp, 12
Fethiye Hanım, 21

G

Gül Hanım, 19, 20

H

Hakkı Tarık Us, 61
Hasan Polatkan, 70, 71
Hatice Özgener, 9, 12,
23
Huriye Baha Öniz, 12,
46
Hüseyin Pektaş, 29

İ

İffet Halim, 18, 26
İnebolu'lu Havva
Hanım, 21
İsmet Eker, 65
İsmet İnönü, 8, 44, 45
İstanbul Dârülfünunu, 48

K

Kadınlar Esirgeme
Kurumu, 35
Kadınlar Halk Fırkası, 7
Kız Muallim Mektebi,
37, 48, 52, 124

L

Lâtime Bekir, 26
Latife Bekir Işık, 18

M

Makbule Hanım, 21
Mebrure Gönenç, 11, 23,
34, 39, 42, 43, 46
Meliha Ulaş (Ekeman),
13
Mihri (İffet) Pektaş, 13
Mustafa Şeref, 63, 65
Münire Reşat Aker, 21

N

Nafi Atuf (Kansu), 58
Nakiye Elgün, 12, 18,
23, 26, 27, 28, 29, 32,
33, 35, 42, 44, 46
Nazime Kâzım, 20
Nezihe Muhiddin, 26
Nihat Erim, 70, 72, 73
Nuriye Cemal, 20
Nuriye Okaya, 21

R

Recep Peker, 62, 80
Refik Şevket İnce, 64

S

Sabiha Gökçül, 12, 23,
32, 36, 38, 44
Sabiha Görkey, 13, 46
Safiye Hanım, 26
Satı Çırpanoğlu, 29, 36
Sedat Pek, 70, 72, 75
Seniha Hızal, 13, 22, 27,
29, 31, 38, 39, 42

Ş

Şekibe İnsel, 23, 36, 47
Şemsettin Günaltay, 73

T

Tahsin Coşkan, 65
Tayyare Cemiyeti, 34,
35

TBMM, 2, 3, 4, 5, 8, 9,
10, 13, 14, 16, 17, 34,
41, 48, 56, 80, 81, 90,
94, 99, 101, 106, 119,
120, 121, 133, 134,
136, 137

Türk Dil Kurultayı, 50
Türk Eğitim Derneği,
51, 73, 81, 85, 88, 89,
123
Türk Kadınlar Birliği, 7,
18
Türk Maarif Cemiyeti,
37, 48, 49, 55
Türkan Baştuğ (Örs), 11

V

Vahide Hanım, 22

Z

Zehra hanım, 20

ÖZGEÇMİŞ

1971 yılında İzmir’de doğdu, ilk, orta, yüksek ve lisansüstü eğitimini İzmir’de yaptı. Çeşitli orta dereceli okullarda öğretmenlik yaptı. 2001 yılında Ege Üniversitesi’ne okutman olarak atandı. 2010 yılında Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümüne yardımcı doçent olarak atandı.

2013 yılında Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümüne yardımcı doçent olarak atandı. Halen aynı üniversitede Doçent olarak görev yapmaktadır.

